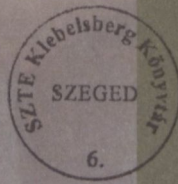

2014 FEBR 12

54822
3 FI 1473

TANÍTÓK
ÉS
TANÁROK
SZÁMÁRA

4

MÓDSZERTANI KÖZLEMÉNYEK

2013. 53. ÉVFOLYAM

Szeged ~~Szent György-tér~~ közs. el. népiskola.

Az anyakönyvi napló folyószáma: 18.

ÉVKÖZI ÉRTESTŐ

mindennapi iskola III. osztályáról. *Levelelve*

Karácsonykor:	1933/10.10.	1933/10.10.
Magvaszelele	<i>dicselele</i>	<i>dicselele</i>
Szorgalma	<i>dicselele</i>	<i>dicselele</i>
Előmenetele	<i>dicselele</i>	<i>dicselele</i>
Mulasztott	5. félnapot	5. félnapot
Nem igazolt	5. félnapot	5. félnapot

Jegyzet: .....

Látta: *Ankove* tanító.
Látta: *Andras* tanító.
Körmöcsölly szülő (gyerm.).
Körmöcsölly szülő (gyerm.).

Husótkor: 19.../19... 19.../19...

Magvaszelele	.....	.....
Szorgalma	.....	.....
Előmenetele	.....	.....
Mulasztott	..... félnapot	..... félnapot
Nem igazolt	..... félnapot	..... félnapot

Jegyzet: .....

Látta: *.....* tanító.
Látta: *.....* tanító.
..... szülő (gyerm.).
..... szülő (gyerm.).

TARTALOM

VÁGÁSINÉ VAJDA RÓZSA	
„Hívogat az Eszterházy”	1
ZSIGRINÉ SEJTES GYÖRGYI	
A szövegértés tanításának egy konceptuális lehetősége a plusz 10%- ban	5
JANCSÁKNÉ MAJZIK ANDREA	
„Holokausztt gyermekszemmel”	15
LÉVAI ATTILA	
Modulterv Onder Csaba Harry Potter: Miért ne volna valóságos? c. tanulmányának értelmezéséhez	32
BONIFERT DOMONKOSNÉ	
„Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!”	47

Főszerkesztő:
Bácsi János

Szerkesztők:
Annus Gábor
Jancsák Csaba
Juhász Valéria

Szerkesztőbizottság:
Szabóné Bárdos Csilla (Pécs), Ember Sándor (Debrecen),
Munkácsi László (Budapest), Sándor József (Eger)

Szerkesztőségi titkár:
Tóth Eszter

„Hívogat az Eszterházy”

*Beiskolázási program az egri Eszterházy Károly Főiskola
Gyakorló Általános Iskolájában*

VÁGASINÉ VAJDA RÓZSA

vagasinevr@ektf.hu

*Eszterházi Károly Főiskola, Gyakorló Általános Iskola, Középiskola és Alapfokú
Művészetoktatási Intézmény*

Iskolánkban már évek óta hagyomány a beiskolázást segítő programsorozat a leendő első évfolyamosok számára, melynek mottója: „Hívogat az Eszterházy!”

Célja

Olyan programsorozatot kínálunk az érdeklődő gyerekeknek és szüleiknek, amely során betekintést nyernek intézményünk valós életébe. Bemutatóórákon, kézműves és játékos foglalkozásokon, előadásokon, a gyerekcsoportok bemutatkozásán keresztül részesei lehetnek az érdeklődők gyakorlóiskolánk mindennapjainak.

A szülők nemcsak az előre kiválasztott területen tájékozódhatnak, hanem betekintést is nyerhetnek a különböző szinteken folyó munkába, így lehetőséget kapnak arra, hogy gyermekük számára a legjobb döntést hozzák.

Az óvónőkkel való kapcsolat szorosabbá, sokrétűbbé válik, mely a mai világban a versenyesszellemmel ellentétben emberközelit és gyermekcentrikus marad.

Minden dolgozónk azon fáradozik, hogy ezt a mikrovilágot, legalább az iskolánkon belül, a gyermekekhez méltóvá tegyük.

Ezt a beiskolázási feladatot kiemelten komplex, nagy egészként kezeljük, mert sikere a következő évek jövőjét alapozza meg.

Iskolánk szinte minden dolgozója részt vesz a több hónapos programsorozatban. Van, aki az előkészítésben, van, aki a lebonyolításban s van, aki az utómunkálatokban tevékenykedik.

Előkészítés

Már év elején, szeptemberben elkezdődik a szervezés. Újra ellenőrizzük az augusztusban elkészített éves munkatervben meghatározott időpontot, hiszen ekkorra már a városi és megyei tanulmányi, kulturális és művészeti versenyek időpontja is konkretizálódik, s amennyiben kell, ezekhez igazítjuk az időpontokat. Erre azért van szükség, hogy a programban résztvevő diákjaink is zavartalanul tudjanak szerepelni.

Ekkor koordináljuk a résztvevő kollégákat, valamint ekkor teszünk javaslatot a helyszínekre is (iskolánk két épületből áll).

Eszterházy Károly
Gyakorló Általános Iskola,
Középiskola és Alapfokú
Művészetoktatási Intézmény

Szeretettel várjuk
a leendő első osztályos gyerekeket
és szüleiket a

„Hívogat az Eszterházy!”

rendezvényünkre 2013. január 26-án,
9.30-12.30 óráig
az iskola Bartók tér 4. sz. alatti épületébe.

Programjaink:
- Tájékoztató előadás a szülők részére
- Látsszóház a gyerekeknek

További információk:
www.gyakorlo.ektf.hu

kollégák személyét is. Így az összes résztvevő látja a többiek feladatát, határidejét, s elkerülhetők az időbeni csúszások, illetve mindenki tudja, kihez fordulhat segítségért, egy adott feladat végrehajtásához.

A médiában megjelenő írásos hirdetés kefelevonatát és a helyi rádióban elhangzó szövegkörnyezetet ellenőriztetjük.

A szakképzésben tanító kollégák segítségével készül el a plakát a havi programokról, melyeket kiküldünk az óvodákba, megjelentetünk az iskolaépületeinkben, illetve propagálunk a városi tévében és a Liceum Televízióban is.

Ezen minden alkalommal szerepelnek a szülőknek tartandó fórumok témái, a műsorban szereplő csoportok, valamint a gyerekeknek tartandó foglalkozások.

Minden alkalommal megszervezzük a szülők és gyerekek megvendéglésének logisztikai hátterét. Biztosítjuk az adminisztrációs anyagok (Rövid tájékoztató a beiskolázásról; Szándéknyilatkozat) technikai hátterét, valamint megszervezzük a helyreállítási utómunkálatokat is.

Októberben rendezzük az első olyan programot, ahova már vendégeket is várunk, az óvodapedagógusokat. Egy jelképes vendéglátással egybekötött tájékoztatón vehetnek részt a kollégák. Iskolánk vezetősége tájékoztatja a megjelenteket a következő év várható változásairól. Az esetleges törvényi vagy módszerekben várható változásokról, a tagozatot érintő oktatási formák változásáról, a

A szervezés ezután párhuzamosan három részen zajlik. A város minden óvodájában az óvodapedagógusok előzetesen tájékoztatják a szülőket a várható programokról. Közben a műszaki hátteret kiszolgálók felkészítése is folyik: a helyszín előkészítése, berendezése, hangosítás, feltételek biztosítása. Nagy ütemben szervezzük az iskola pedagógusaival a bemutatókat, foglalkozásokat.

Egy olyan forgatókönyvet dolgozunk ki, melyben nemcsak a végrehajtandó feladatok vannak az értük felelős kollégákkal, hanem tartalmazza a határidőket, a belső és külső együttműködőket. Pl.: az AGRIA Tiszk (a rendezvénynek helyszínt adó, az iskolával szorosan egybeépült) épületéért felelős és a hirdetésért felelős

tárgyi feltételek bővüléséről. Az óvopedagógusok, akik nap mint nap találkoznak a leendő első-sőkkel és azok szüleivel, egészen a beiratkozásig tudják segíteni munkánkat azzal, ha ők is pontos tájékoztatást tudnak adni a terveinkről az érdeklődőknek. Természetesen, ezeken a rendezvényeken beszámolunk a volt tanítványaik sikereiről, előmenetelükről, s ilyenkor mindig kialakul egy bensőséges légkörben zajló személyes beszélgetés is az óvoda- és iskolapedagógusok között.

November, december, január

Mindhárom hónap a gyerekeké! Havonta egy-egy alkalommal, szombat délelőttönként birtokukba vehetik iskolánkat az óvodások. Ilyenkor megtekinthetik az Alapfokú Művészeti Iskola néptánc-, modern- és kortárstánc csoportjainak bemutatóit. Részt vehetnek alkalmi táncházakban. Aktív tagjai lehetnek az ének-zene tagozatos tanulók énekes és hangszeres bemutatóinak. Kipróbálhatják a fejlesztőjátékokat. Belekóstolhatnak mini angol és német foglalkozásokba, ahol játszhatnak, illetve megismerkedhetnek az interaktív játékokkal is. Kipróbálhatják kézügyességüket a kézműves foglalkozásokon, de akár a képzőművészeti foglalkozásokon is, ahol sem a batikolás, sem a tűzzománc készítés nem okoz problémát a kicsiknek. Elengedhetetlen, hogy a mesék világába is elkalauzoljuk a gyerekeket a mesesarokban hallgatott mesékkel, majd a bábkészítéssel. Minden évben nagy sikere van, amikor látványosan a kedvenc mesefigurájukká varázsoljuk őket az arcfestés segítségével.

Amíg a gyerekek a különböző foglalkozásokon vesznek részt, addig a szülők sem töltek tétlenül az idejüket. Előadást hallgathatnak iskolánk fejlesztőcsoportjának tagjaitól: a lo-

gopédus és a fejlesztőpedagógus kolléganőnkétől, de akár a védőnőnk által tartott előadást is választhatják. Mindhárom után egyéni beszélgetésre, tanácsadásra is van lehetőség. Az évek során azt tapasztaltuk, erre is nagy szükségük van a szülőknek.

Februárban rendhagyó programot szoktunk tartani. Iskolánk vezetősége tájékoztatót tart a megjelent érdeklődő szülők részére. A leendő tanítványaik szülei részére fontos, hogy megismerjék iskolánk küldetését, s ezen keresztül mintegy

keresztmetszetként újra fel-
elevenítésre kerülnek az aktuális törvényi szabályzók, illetve mindazon ismeretek melyek elengedhetetlenül fontosak a későbbi döntés meghozatalához. Ezt mindenkor fontos tisztázni, hiszen a következő tanév egyik legmeghatározóbb eleme. Ezen túlmenően bemutatásra kerül intézményünk profilja részleteibe menően. A tájékoztató lezár-

rásaként bemutatásra kerülnek a következő tanév leendő első osztályos kollégái, hisz a személyes benyomások is fontosak lehetnek. Ezt követően a szülőknek lehetőségük nyílik a bemutatott kollégákkal való kötetlen beszélgetésre, valamint megtekinthetik, áttanulmányozhatják a következő tanév tankönyveit is. Természetesen mindazokra a gyerekekre is gondolunk, akik ekkor iskolánkban megjelennek, részükre hangulatos foglalkozásokat szervezünk, hogy szüleik zavartalanul ismerkedhessenek meg a jövőbeli környezettel, hogy döntésük elhivatott és megalapozott legyen.

Márciusban mindkét épületünkben nyílt órákat szervezünk, melynek sikere évről évre látható, mind a szülők nagy létszámú megjelenésében, mind a beiskolázott gyerekek létszámában. Nagy hangsúlyt fektetünk azoknak az óráknak a bemutatására, mely az iskola profilját jól tükrözik, de természetesen bemutatásra kerülnek az általános tantárgyak is, pl.: matematika, magyar nyelv és irodalom.

Áprilisban a központilag meghatározott időtartamban a beiratkozás végrehajtására kerül sor.

Májusban a „Hívogat az Eszterházy!” programsorozatnak mintegy lezárásaképpen az iskolai kulturális bemutatóra kerül sor, mely felvonultatja intézményünk tanulóinak minden korosztályát. Nem feledkezünk meg azokról az óvodapedagógus kollégákról, akik nagymértékben segítették munkánkat, hogy a beiskolázásunk sikeres lehessen. Jó érzés számunkra, hogy visszapillantva a meghívott vendégeinknek és természetesen a szülőknek megmutathatjuk, hogy a tanítványaink minden területen sikereket érnek el.

A szövegértés tanításának egy konceptuális lehetősége a plusz 10%-ban

ZSIGRINÉ SEJTES GYÖRGYI

sejtes@hung.u-szeged.hu

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája,
Napközi Otthonos Óvodája

Bevezetés

Mit, kinek, hogyan, miért tanítsunk? kérdésekre a szövegértés tanításához kapunk útmutatót a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról (NAT 2012), az EMMI-rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről mellékletei (KTT 2012) című alapidokumentumokban, valamint a Balázsi és mtsai (2010) PISA2009. Összefoglaló jelentés. Szövegértés tíz év távlatában és Csapó és mtsai (2012) Tartalmi keretek az olvasás diagnosztikus értékeléséhez című munkákban is. Míg az előbbi kettő előíró módon a *mit, kinek, hogyan* kérdésekre ad választ, addig az utóbbiak a nemzetközi és hazai mérések tükrében a *miért* felől közelítenek a megoldás felé. A tanulók szövegértési képességvizsgálatát társadalmi dimenzióba helyezik, a társadalom elemi feladataként és érdekeként határozzák meg. A szövegértési képesség hasznosíthatóságát, mindennapi életben való alkalmazhatóságát alapelvnek tekintik. A szemlélet nemcsak a nemzetközi gyakorlattal (PISA 2009-es mérés) harmonizál, hanem a hazai köznevelés előbb említett alapidokumentumaival (NAT 2012) is. „A PISA-mérések elméleti keretei azt a tudást írják le, azokat a készségeket helyezik a középpontba, amelyekre a fejlett országok fiataljainak szükségük van ahhoz, hogy a magánéletükben sikeresek legyenek, önmagukat fejleszthessék, és hatékonyan bekapcsolódhassanak a társadalmi, gazdasági folyamatokba.” Balázsi és mtsai (2010: 9) A Nemzeti alaptanterv deklarálja, hogy „...az anyanyelvi készségek birtoklása segíti az aktív részvételt a társadalom közösségeiben...” (NAT 2012: 10660) Az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek között kiemelt szerepet szánunk a különböző típusú szövegek megkülönböztetésének és felhasználásának, az információkeresésnek, feldolgozásnak. (NAT 2012: 10653)

Az említett munkák a szövegértést tantárgyközi kulturális kompetenciának tekintik, „...az anyanyelvi kompetencia fejlesztése valamennyi műveltségi terület feladata, alapvető szerepe van a nyelvi, a kulturális és a szociális kompetenciák alakításában, fejlesztésében...” (NAT 2012: 10660) A kompetenciaalapú megközelítés a munkaerő-piaci elvárások kapcsán került be a köznevelésbe, a tantervekbe. Az anyanyelvi kompetencia kiemelt területének, a szövegértési kompetencia mérésének célja az, hogy a gyerekek az iskolában elsajátított tudást – ami deklaráltan: „Alkalmasság, ügyesség, (...) alapvetően értelmi jellegű (kognitívalapú) tulajdonság...” Báthory (1997) –, hogyan tudják alkalmazni. A szövegfajták (elbeszélések, regényrészletek, ismeretterjesztő szövegek, újságcikkek, hirdetések, táblázatok) és a gondolkodási műveletek (információ-visszakérés, értelmezés) ki-

választásának fő szempontja az, hogy „...milyen tudásra, műveltségre, kompetenciákra van szüksége egy demokratikus állam polgárának ahhoz, hogy a magánéletében és »a munka világában« sikeres legyen...” A szövegértésmérések központi kérdése, hogy a tanulók „...rendelkeznek-e az elvárható tudással, kompetenciákkal...” Csapó (2002). A mérések tartalmi kereteinek pontosítását érthetjük a fejlesztések iránymutatóiként is.

A tanulmány célkitűzése

Az említett munkákkal összhangban, nyelvészeti keretet használva arra teszek kísérletet, hogy a 7–8. osztályos magyar nyelv és irodalom tantárgy szabadon felhasználható órakeretének 10%-át felhasználva a NAT és a KTT, valamint a mérések tartalmi kereteivel összhangban, de azokat kiegészítve olyan lehetséges szövegértés-konceptiót nyújtsak, amely nyelvészeti keretbe ágyazva fejleszti a tanulók ilyen irányú készségeit. Az adott 28 órára a kerettantervi struktúrát követve az alábbi szempontok alapján dolgoztam ki a helyi tantervbe illeszthető koncepciót: Tematikai egység/Fejlesztési cél, Előzetes tudás, A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai, Ismeretek/fejlesztési követelmények, Kapcsolódási pontok, Kulcsfogalmak/fogalmak.

A szövegértési koncepció kialakításánál figyelembe vett szempontok

A szövegértés fogalma

Balázi és mtsai 2006-os megfogalmazását tekintjük irányadónak: „A szövegértés az írott nyelvi szövegek megértésének, használatának és a rájuk való reflektálásnak a képessége annak érdekében, hogy az egyén elérje céljait, fejlessze tudását, képességeit, kikapcsolódjék, sikerrel alkalmazkodjon vagy vegyen részt a mindennapi kommunikációs helyzetekben.”

A mérések tartalmi kereteinek fogalomhasználata lefedi a Nemzeti alaptanterv szövegértés megközelítését, amelyből kiemeltük a témánk szempontjából érdekes korosztályt.

„Szövegértés 5–8. évfolyam:

- a szó szerinti, az értelmező, a kritikai és a kreatív olvasás szövegfeldolgozási módja;
- a megértés egységei: szó, szó szerkezet, mondat, bekezdés, szöveg;
- a nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzői;
- gyakori szövegtípusok megértési stratégiái (szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek);
- ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel.” (NAT 2012: 10672)

A szöveg, szövegtípusok, szövegfajták fogalma

A szövegtípusok meghatározása érinti a szöveg fogalmát is. Mivel az alkalmazási dimenzióra fókuszálunk, olyan nyelvészeti keretben érdemes gondolkodnunk, amely nemcsak a szövegek anyagát, hanem a felhasználhatóságát is szem előtt tartja. A szükséges funkcionális modell alapjául Dressler (2000) szövegfogalma szolgálhat. Ez a megközelítés azért praktikus számunkra, mert a szövegek közötti különbségek utalhatnak a szöveg anyagára, a nyelvre (kohézió, koherencia), valamint a kommunikációra általában (szándékolttság, elfogadhatóság, hírérték, helyzetszerűség, intertextualitás).

A mérések a szövegeket céljuk alapján tipizálják (élményszerző, magyarázó, adatközlő). A szövegértési folyamat során a tanulónak fel kell ismernie a szöveg létrehozójának azon igyekezetét (szándékoltás), hogy a közlés kohézióval rendelkezzen és koherens legyen (pl. érzelmi hatást akar elérni, ismereteket közvetít, adatokat továbbít). A szövegek típusba sorolásához az egyértelműség kedvéért érdemes bevezetni a szövegfajta fogalmát. Pl. A magyarázó szövegtípusba tartoznak a következő szövegfajták: tudományos ismeretterjesztő cikkek, tanulmányok, kommentárok...

A szövegek formai elkülönítése (folyamatos, nem folyamatos, kevert) a mérések fontos szempontja, mivel a külső formai elemek (a szavak kitöltik a sorokat, bekezdések, táblázatok...) segítik az olvasót a szövegfajta azonosításában.

A folyamatos szövegek formai elkülönítéséhez a belső forma részletezése érdekes lehet. A kohézió, a grammatikai alapú függőség (a határozott névelő, névmások, anafora, katafora, deixis, egyeztető toldalékok: igeragozás, birtokviszony, kötőszó, utalószó, ellipsis) tekinthető a diszciplináris dimenzió részének, de ezek a grammatikai elemek befolyásolják a szövegek megértését.

Egyértelműen az alkalmazási dimenzió része a koherencia, mivel a szövegértés során a szöveghasználó összefüggéseket (koherenciaviszonyokat) fedez fel vagy hoz létre a szöveg eseményei és helyzetei alapján (fogalmak [tudásalakzat, kognitív tartalom] és viszonyok [fogalmak közötti kapcsolat]).

Az életkornak megfelelő szöveg kiválasztásakor előkerül az intertextualitás szempontja is. (A szöveg felhasználását egy vagy több olyan szöveg ismeretétől tesszük függővé, amellyel a befogadó korábban már találkozott.) Ez a szempont jól illeszkedik a mérések tartalmi kereteihez (EMMI 2012): „A feladat-megoldási helyzetben a diák tárgyi ismereteire, tudására, megszokott olvasási stratégiáira, egyéni jellemzőire, önismereti tényezőire stb. támaszkodik. A szövegértés voltaképpen folyamatát megelőzi a szöveg témájára, műfajára, közlési helyére, formájára, a szerző személyére, a tipográfiára stb. és az ezek által mozgósított előismeretekre is támaszkodó előzetes megértés.”

A szövegértést befolyásoló egyéb tényezők

Az olvasási képesség fejlődése a kisgyermekkorban kezdődik el. A gyermekeknek már ekkor vannak tapasztalataik „írott” szövegekkel, felismernek plakátokat, reklámszövegeket, nézegetik a képeskönyvek ábráit. A fejlődés elsősorban természetes, interaktív módon zajlik; nem egyszerűen kumulatív gyarapodás, inkább „erősödés” jellegű. Az 5–6. osztályban az olvasási folyamatban a tanulók egyre árnyaltabban alkalmazzák az induktív-deduktív következtetési sémákat; sajátos olvasási stratégiákat használnak a szövegértés során.

Szövegértésük sikerességét befolyásolják:

- a) a megfelelő olvasástechnika;
- b) a világról való háttérismeretek;
- c) a szöveg nehézségi foka (szóhasználat, terjedelem);
- d) a szövegtípusok ismerete (formai, tartalmi viszonyok; elbeszélő, magyarázó, dokumentum);
- e) a kontextuselemzés:
  - a címzettek felismerése,
  - a kommunikációs cél mérlegelése,
  - a kódváltás problémája;

- f) a szövegértés mikrokészségei (a háttértudás mozgósításának képessége, a szöveg és a részek közötti összefüggés megértésének képessége, az ismeretlen jelentésű szavak „megfejtésének” képessége, a kitalálás mint problémamegoldó képesség);
- g) az információfeldolgozás menete:
- az információ érzékelése, felvétele,
  - az információ tárolása,
  - az információval való műveletek végzése,
  - az információ visszakeresése,
  - az információ továbbítása;
- h) a szövegértési műveletek végzésének képessége:
- információ visszakeresése,
  - összefüggések, kapcsolatok felismerése különböző típusú kommunikátumokban,
  - lehetséges szövegértelmezések,
  - szövegek összehasonlítása;
- i) szociális tényezők (a környezet, információforrások minősége, mennyisége);
- j) életkori sajátosságok.

Lehetséges koncepció a szövegértés hatékonyabb fejlesztésére a 7–8. évfolyamon

Igaz ugyan, hogy a szövegértés fejlesztése a tantárgyközi kompetenciák közé tartozik, azonban a magyar nyelv tantárgyon belül a fentebb említett szempontok figyelembevételével koncentráltan, nyelvészeti keretet felhasználva lehet a kerettantervet kiegészítő modellt építeni, és azt a helyi tantervbe adaptálni.

A szövegértés tanítására vonatkozó tartalmak a KTT-ben

A KTT 2. mellékletében (2012: 79–81) megfogalmazott elvárások a 7–8. évfolyam a magyar nyelv tanítására vonatkozóan a szövegértés tekintetében: „Szövegértés szempontjából már nemcsak értelmezésre, hanem formai, stilisztikai elemzésre is képes, továbbá a zenei és ritmikai eszközök típusainak azonosítására.”

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Olvásás, szövegértés	Órakeret: 9 óra
Előzetes tudás	A tanult szövegértési, szövegfeldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. A saját szövegértési hiba felismerése, korrigálása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Szövegfeldolgozási módok, adatkeresési technikák, olvasási formák (intenzív és extenzív olvasás) megismertetése. A kifejező szövegtolmácsolás képességének fejlesztése. A tanulási képesség fejlesztése: adatkeresési technikák, információkezelési módok megismertetése, gyakorlati alkalmazása nyomtatott és elektronikus szövegekben. Kritikai gondolkodás fejlesztése: az elektronikus, internetes információforrások kezelése a megbízhatóság, hitelesség szempontjából. A tömegkommunikációs szövegekben rejlő manipulációk felismerésének képességének fejlesztése. A webes felületek nem lineáris szövegeinek olvasási sajátosságainak felismertetése, a nehézségek tudatosítása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A megismert szövegfeldolgozási módok gyakorlása, újabb technikák, olvasási formák megismerése (intenzív és extenzív olvasás), azok gyakorlatban történő alkalmazása.</p> <p>A szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás.</p> <p>A különféle szövegfeldolgozási módok (szó szerinti, kritikai, kreatív olvasás) használata elektronikus és nyomtatott, folyamatos és nem folyamatos szövegeken.</p> <p>Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése.</p> <p>Adatkeresés technikái (szelektív olvasás, átfutás).</p> <p>Az internetes adatkeresés, szöveg-hálók, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdése.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek jellemzői és feldolgozási technikái.</p> <p>Elektronikus és nyomtatott szótárhasználat.</p>	<p><i>Minden tantárgy:</i> az egyes tantárgyakban olvasott szövegek feldolgozásának tantárgyi sajátosságai.</p> <p><i>Informatika:</i> keresési ismeretek alkalmazása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> ábrák, képek, illusztrációk értelmezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adatkeresés, szótár, folyamatos szöveg, nem folyamatos szöveg, szövegfeldolgozás.</p>

A KTT (2012: 8) 7. osztályban heti 3 órát jelöl meg a magyar nyelv és irodalom tantárgy óraszámának, ami rendkívül kevés az adott követelmények mellett. Ezért javasoljuk a szabadon tervezhető órakeret terhére megemelni heti 1 órával ezt a számot.

Így magyar nyelvből a 7. évfolyamon kötelező tanórai foglalkozás heti óraszám: 2, a 7. évfolyamon az óraszám összesen: 48+14 óra.

Magyar nyelv tantárgyból a 8. évfolyamon a kötelező tanórai foglalkozás heti óraszám: 2, a 8. évfolyamon az óraszám összesen: 48+14 óra.

48 órában az adott KTT-i tananyag (2012: 33–38) feldolgozása folyik, beleértve a szövegértés tanítására vonatkozó részeket is, míg a 14 órára a 3.2–3. pontban kiegészített koncepciót javasoljuk.

A KTT-t kiegészítő modell: a 10% szabadon felhasználható órakeret tartalma 7. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és alkotása 1.	Órakeret: 14 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Különböző típusú és fajtájú szóbeli és írásbeli szövegek felismerése, megértése, alkotása. A szöveg információinak és gondolatainak az életkor szerint elvárható értelmezése.</p> <p>A tanult olvasási stratégiák adekvát alkalmazása.</p> <p>A tanult szövegalkotási (beszélt, írott) stratégiák adekvát alkalmazása.</p> <p>Az adott évfolyam követelményeinek megfelelő olvasástechnika.</p> <p>Az életkori sajátosságoknak megfelelő világról való háttérismeretek.</p> <p>A szöveghez kötődő címzettek felismerése, a kommunikációs cél mérlegelése.</p> <p>A kommunikáció sikerességét befolyásoló körülmények felismerése.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A szövegértési kompetencia (beszélt, írott) fejlesztése úgy, hogy a szóbeli és írásbeli tevékenységek során a tanulók képessé váljanak a különböző jellegű és különböző utakon terjedő információk megértésére, szelektálására, felhasználására, kialakítására, közvetítésére, létrehozására.</p> <p>Módszer a problémaalapú tanítás, melynek alapja, hogy a tanulók ne csak adott, konkrét helyzetben tudják tudásukat előhívni. Cél a szövegértési, -alkotási tevékenységek segítségével az önszabályozó tanulás kialakítása, a problémamegoldó, kommunikációs, együttműködő képesség fejlesztése a tanultak későbbi transzferálásának érdekében.</p> <p>Alkotó részvétel a kommunikációs tevékenységekben (beszélt, írott); ily módon kreatív gondolkodás fejlesztése, kísérletezéssel, tapasztalatszerzéssel a problémaalapú tanulási stratégiák alapjainak kialakítása.</p> <p>A szövegfeldolgozási stratégiák általános sémáinak alkalmazása különböző típusú (élményszerző, magyarázó, adatközlő) szövegeken.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p> <p>A szövegértés, -alkotás mikrokészségeinek felismerése: a háttértudás mozgósításának képessége, a szöveg és a részek közötti összefüggés megértésének képessége, az ismeretlen jelentésű szavak „megfejtésének” képessége, a kitalálás, mint problémamegoldó képesség.</p> <p>Az információfeldolgozás menetének gyakorlati alkalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - az információ érzékelése, felvétele; - az információ tárolása; - az információval való műveletek végzése; - az információ visszakeresése; - az információ továbbítása. <p>A (szóbeli, írásbeli) szövegtípusok hasonlóságainak, különbségeinek (formai, tartalmi viszonyok) felismerése, a kódváltás problémája.</p> <p><i>A szöveg felhasználó- központú (a kommunikációra általában vonatkozó) elemeinek felismerése, alkalmazása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - szándékosság, - elfogadhatóság, - hírérték, - helyzetszerűség. <p>Szövegértési műveletek végzése:</p> <p>1. Információ(k) visszakeresése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a szövegben elszórt adatok azonosítása a szöveg azonnali megértése alapján; - a visszakeresett információk segítségével bizonyos állítások megerősítése, ill. cáfolata; - a szövegben megfogalmazott információ megértése, a segítségével irányított tevékenység végrehajtása. <p>2. Összefüggések, kapcsolatok felismerése különböző típusú kommunikátumokban:</p> <ul style="list-style-type: none"> - következtetések levonása olyan információk révén, amelyek 	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p>Természettudományos tárgyak:</p> <p>a szövegtípusokhoz kapcsolódó magyarázó szövegek témája kapcsán</p> <p>Informatika:</p> <p>szövegalkotás elektronikus eszközökkel (Word, PPT stb.)</p> <p>Vizuális kultúra:</p> <p>a nem nyelvi anyagú szövegek (kép) megértése, alkotása</p>

<p>implicit módon vannak jelen a szövegben;</p> <ul style="list-style-type: none"> - a folyamat során egy adott szövegrészre összpontosítva (nem mondatszint) az egész szöveg globális jelentésének létrehozása; - a szöveg információinak és a már meglévő ismereteinek az összekapcsolásából új információ létrehozása. <p>3. Szövegértelmezés</p> <ul style="list-style-type: none"> - a feladatok a logikai megértése; - a szövegben található információk feldolgozása; - a szövegre való reflektálás; - a szöveg tartalmi vagy formai jegyeinek értékelése; - a szöveg mélyebb rétegeinek megértése; - a háttértudására (meglévő ismeretekre, tapasztalatokra) való támaszkodás. <p>A nem verbális jelek felismerése, alkalmazása a beszélt szövegekben (vokális jelek, tekintet, mimika, gesztus, testtartás).</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p><i>Kommunikáció: beszélt, írott szövegtípusok, szándékoltóság, elfogadhatóság, hírérték, helyzetszerűség.</i></p> <p><i>Az anyagban előforduló fogalmak arra szolgálnak, hogy a pedagógus számára elkülöníthetővé tegyék a szövegértési, szövegalkotási folyamat egyes mozzanatait, valamint a szempontrendszer segítségével diagnosztizálni tudják a tanulók szövegértési, szövegalkotási nehézségeit, értékelni tudják teljesítményüket. A tanulóknak ezeket a fogalmakat nem definíciószerűen kell ismerni; mivel a szövegstruktúrák interpretálása a cél – műveletek végzésével, a fogalmakat az alkalmazás szintjén kell megmagyarázniuk, a jelenséget fel kell ismerniük.</i></p>

A KTT-t kiegészítő modell: a 10 % szabadon felhasználható órakeret tartalma 8. évfolyam

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás Szóbeli és írásbeli szövegek megértése és alkotása 2.	Órakeret: 14 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szövegértés, -alkotás mikrokészségeinek felismerése. Az információfeldolgozás menetének gyakorlati alkalmazása. A (szóbeli, írásbeli) szövegtípusok hasonlóságainak, különbségeinek (formai, tartalmi viszonyok) felismerése. <i>A szöveg felhasználó- központú (a kommunikációra általában vonatkozó) elemeinek felismerése.</i> Szövegértési műveletek végzése (információ-visszakeresés, összefüggések, kapcsolatok felismerése, szövegértelmezés)</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Cél a nyelvi kompetencia fejlesztése, a nyelvi tudás és használatának (szövegértés, szövegalkotás) finomítása, a nyelvi pragmatikai kompetencia, a kommunikatív céllal generált nyelvi megnyilatkozások használati szabályrendszerének tudatosítása (ismerete), életkori sajátosságoknak megfelelő alkalmazása. Természetes közegben, életszerű tapasztalatok (különböző szövegfajták megértése, alkotása) révén alakuló szövegértési, -alkotási tudás elsajátítása.</p>	

	<p>A szó szerinti, az értelmező, a kritikai és a kreatív olvasás szövegfeldolgozási stratégiáinak megismertetése.</p> <p>A gyakori szövegfajták (szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek) megértési stratégiáinak megismertetése.</p> <p>A hallott és írott szövegekben rejlő manipulációk felismerési képességének fejlesztése.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A szöveg használatközpontú fogalmának tisztázása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a nyelvi kommunikáció alapegysége; - a befogadót befolyásoló cselekvés; - adott kommunikációs szituációba ágyazott, dominánsan verbális nyelvi jel; - téma konstruálása; - a jelentés lehetőségét hordozza bizonyos szövegfeltételek teljesülése esetén. <p>A szövegértés, szövegalkotás diszciplináris és alkalmazási dimenzióján belül a szövegek anyagára vonatkozó elemek felismerése, gyakorlati alkalmazása.</p> <p>1. <i>Kohézió: a hallott vagy látott szavak közötti kölcsönös összefüggések egy adott szósorozaton belül.</i> <i>A függőség grammatikai alapú: a határozott névelő, névmások, anafora, katafora, deixis, egyeztető toldalékok: igeragozás, birtokviszony, kötőszó, utalószó, ellipszis felismerése, gyakorlati alkalmazása.</i></p> <p>2. <i>Koherencia: a szövegértés, -alkotás során szövegösszefüggések (koherenciaviszonyok) felfedezése, létrehozása a szöveg eseményei és helyzetei alapján. Fogalmak (tudásalakzat, kognitív tartalom) és viszonyok (fogalmak közötti kapcsolat) felismerése.</i> <i>A szöveg felhasználó-központú (a kommunikációra általában vonatkozó) elemeinek felismerése, alkalmazása: intertextualitás.</i> <i>Az élményszerző, magyarázó, adatközlő szövegtípusokhoz tartozó szövegfajták elkülönítése külső és belső formájuk alapján.</i> A szövegfajták formai elkülönítése (folyamatos, nem folyamatos, kevert).</p> <p>A megértés egységeinek: szó, szó szerkezet, mondat, bekezdés, szöveg elkülönítése.</p> <p>A hallott, nyomtatott és az elektronikus szövegek jellemzőinek felismerése, használatuk szabályai.</p> <p>Szövegelemzési eljárások gyakorlati alkalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eltérő kommunikációs célú szövegtípusok nyelvi, szerkezeti, szöveghasználati jellemzői; - közlési és olvasási funkciók, retorikai eljárások; logikai kapcsolatok, koherenciateremtő elemek használata; - szépirodalmi művek műfaji természetének megfelelő elemzési eljárások gyakorlati alkalmazása. <p>Szövegértési műveletek végzése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szövegek összehasonlítása; - különböző típusú szövegek felismerése; - a szövegek céljának megfogalmazása; 	<p>Reáltudományokhoz köthető tárgyak:</p> <p>a szövegfajtákhoz kapcsolódó élményszerző, magyarázó, adatközlő szövegek témája, szerkezeti sajátosságai kapcsán</p> <p>Informatika: szövegalkotás elektronikus eszközökkel (Word, PPT), hipertextualitás</p> <p>Vizuális kultúra: a nem nyelvi anyagú szövegek (kép) megértése, alkotása.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - a kommunikatív és a manipulatív szándék felismerése; - különböző típusú szövegek összehasonlítása (az azonosságok és különbségek megállapítása); - általánosítás, szabályalkotás az adott szövegek információinak felhasználásával; - az adott szövegek alapján a szövegvilág, az aktuális világ és a szubvilág reális összehasonlítása. <p>A nem verbális jelek felismerése, alkalmazása a beszélt szövegekben (térköz, emblémák, kronémika, szupraszegmentális tényezők: hanglejtés, hangsúly, szünet, tempó).</p> <p>A sikeres kommunikáció pragmatikai tényezőinek felismerése, alkalmazása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - közös nyelvűség, - kontextus, - nyelvi-pragmatikai kötőelemek (aktuális tagolás: topik, fókusz), - deixis (a szövegen kívülre utaló: ekkor, eddig, most stb., - pragmatikai jellegű kötőszók: így, hát, és, de, így hát stb., - módosítószók: csak, nem csupán, talán, szinte stb., - preszuppozíció, - implikáció, - következtetés, - a szövegalkotó nézőpontja. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>A szöveg fogalma, szövegösszetartó erő.</p> <p>Az anyagban előforduló fogalmak arra szolgálnak, hogy a pedagógus számára elkülöníthetővé tegyék a szövegértési, szövegalkotási folyamat egyes mozzanatait, valamint a szempontrendszer segítségével diagnosztizálni tudják a tanulók szövegértési, szövegalkotási nehézségeit, értékelni tudják teljesítményüket. A tanulóknak ezeket a fogalmakat nem definíciószerűen kell ismerni; mivel a szövegstruktúrák interpretálása a cél – műveletek végzésével, a fogalmakat az alkalmazás szintjén kell megmagyarázniuk, a jelenséget fel kell ismerniük.</p>

Összegzés

Munkám célja olyan elméleti megközelítés kidolgozása volt, amely program- és tankönyvfüggetlen módon az alapdokumentumokkal, valamint a hazai és nemzetközi mérésekkel összhangban nyújt fogódzót a tanároknak az anyanyelvi kompetencia, azon belül a szövegértés fejlesztéséhez, a hozzá kötődő gyakorlati megközelítés pedig hatékonyan segíti az adott keretek között mindennapi munkájukat. Olyan alternatív, a helyi tantervbe beépíthető modellt (3.2–3.) szerettem volna összeállítani, amely a szövegértési kompetencia fejlesztését tudatosabbá, cizelláltabbá teheti.

IRODALOM

- Balázi Ildikó – Felvégi Emese – Rábainé Szabó Annamária – Szepesi Ildikó 2006: *Országos kompetenciamérés 2006 Tartalmi keret*
[http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/meresek/orszmer2006/tartalmikeret2006.pdf – 2013.07. 02.]
- Balázi Ildikó – Ostorics László – Szalay Balázs – Szepesi Ildikó 2010: *PISA2009. Összefoglaló jelentés. Szövegértés tíz év távlatában*. Budapest: Oktatási Hivatal.
[http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/pisa/pisa_2009_osszfojl_el_110111.pdf – 2013. 07. 02.]
- Báthory Zoltán – Falus Iván 1997: *Pedagógiai lexikon. II.* Budapest: Keraban Kiadó.
- Csapó Benő 2002: *A tudáskonceptió változása: nemzetközi tendenciák és a hazai helyzet. Új Pedagógiai Szemle, 2.* [<http://www.ofi.hu/tudastar/tudaskoncepcio> – 2013. 01. 31.]
- Csapó Benő – Józsa Krisztián – Steklács János – Hódi Ágnes – Csíkos Csaba 2012: A diagnosztikus olvasás felmérések részletes tartalmi kereteinek kidolgozása: elméleti alapok és gyakorlati kérdések. In: Csapó Benő – Csépe Valéria (szerk.): *Tartalmi keretek az olvasás diagnosztikus értékeléséhez*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 189–217.
- Dressler, Robert de – Beaugrande Wolfgang 2000: Bevezetés a szövegnyelvészetbe. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Általános nyelvészet*. Budapest: Corvina, 23–54.
- EMMI rendelet 2012: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról. 3. melléklet: Az országos pedagógiai mérések 6., 8. és 10. évfolyamra vonatkozó tartalmi keret
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200020.EMM – 2013. 07. 02.]
- Kerettantervek (KTT) 2012: A 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről – Mellékletek, 2. melléklet Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyamára
[<http://kerettanterv.ofi.hu/> – 2013. 07. 02.]
- Nemzeti alaptanterv (NAT) 2012: A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról. *Magyar Közlöny 2012*, 66.
[<http://www.kozlonyok.hu/nkonline/index.php?menuindex=200&pageindex=kozltart&ev=2012&szam=66> – 2013. 07. 02.]

„Holokauszt gyermekszemmel”

*A holokauszt-emléknap köré szerveződő, videointerjúkra épülő
művészeti projekt általános iskolai megvalósítása*

JANCSÁKNÉ MAJZIK ANDREA

majzika@jgypk.u-szeged.hu

*Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája,
Napközi Otthonos Óvodája*

Bevezetés

Steven Spielberg 1994-ben, a *Schindler listája* című film készítése után alapította a Soá Túlélői Vizualis Történelmi Alapítványt azzal a szándékkal, hogy a holokauszt túlélőinek és szemtanúinak tanúvallomásait videointerjúk formájában rögzítsék. 1994 és 2000 között 56 országban, 32 nyelven közel 52000 életinterjú készült, ezek között 1355 magyar nyelvű. 2006-ban az alapítvány a Dél-Kaliforniai Egyetem Bölcsészettudományi Karának része lett, kiegészülve azzal a célkitűzéssel, hogy a videointerjúkból készült oktatási anyagok használatával küzdjön az előítéletek, az intolerancia és a fanatizmus ellen, illetve csökkentse az általuk okozott szenvedést. (<http://sfi.usc.edu/international/hungarian>)

A USC Soá Intézet nemzetközi szakértőképzési programján való részvételem után, a továbbképzés részeként „Holokauszt gyermekszemmel” – *A holokauszt-emléknap köré szerveződő, videointerjúkra épülő művészeti projektet* dolgoztam ki és valósítottam meg nyolcadik osztályos tanulók körében, integrálva a rajz-vizuális kultúra, a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyakat, kiegészítve történelmi, művelődéstörténelmi és irodalmi ismeretekkel.

A projekt szerves részét képezték a USC Soá Alapítvány Vizualis Történelmi Archívumából kiválasztott videointerjú részletekre épülő forrásfeldolgozó órák. E mellett a projektmegvalósítás középpontjában a holokauszt témakörének vizuális nyelven történő feldolgoása, helytörténelmi vonulatának képzőművészeti megjelenítése állt.

A projekt jellege

A projektmegvalósítás során olyan tanulói tevékenységek tervezését tűztem ki céloomul, melynek során ismeretszerzésre, összefüggések feltárására és megjelenítésére törekedünk. A megismerés fő forrásává a gyerekek *tapasztalatszerzését* (videointerjú részletek megtekintése, helytörténelmi séta, idegenvezetés), *tevékenységét* (önálló adat- és forrás-gyűjtés, projektdokumentálás), *aktivitását* (alkotómunka: szoborterv, kispasztika, plakátterv) tettük. Fontosnak tartottam olyan pedagógiai helyzetek megteremtését, amelyek *elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését.*

A munkaformák megválasztásának fókuszában a képesség- és készségformálás, a NAT által elvárható kulcskompetenciák és szakterületi kompetenciák fejlesztése állt.

A NAT által kijelölt kulcskompetenciák fejlesztése:

- *anyanyelvi kommunikáció:* a hallott/látott információk lényegének kiemelése, kérdés-alkotás, válaszadás, önálló gondolatok megfogalmazása, véleményalkotás, (ön)értékelés;
- *idegen nyelvi kommunikáció:* fogalmak jelentésének megkeresése, értelmezése;
- *matematikai kompetencia:* kompozíció, térkitöltés, arányosság;
- *természettudományos kompetencia:* térképen való tájékozódás;
- *digitális kompetencia:* fotó, videó, IKT-eszközök használata;
- *hatékony önálló tanulás:* előre kiadott gyűjtő, elemző munka, az alkotás során létrejövő tapasztalatok felhalmozása, kiselőadások készítése;
- *szociális és állampolgári kompetencia:* együttműködési készség, felelősségvállalás, döntéshozatal, kompromisszumképeség, vita, multikulturális nevelés, toleranciára nevelés, előítélet-mentesség, a másság elfogadása;
- *kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia:* önálló utak keresése a megjelenítésben;
- *esztétikai, művészeti tudatosság és kifejezőképeség:* az alkotás egész folyamatára érvényes.

Szakterületi kompetenciák fejlesztése:

- *kommunikáció:* a csoportos munka közös tervezést, vitát, kompromisszumot, kivitelezést feltételez; kiselőadások készítése; idegenvezetés; a helytörténeti séták alkalmával az előadókkal való párbeszéd;
- *önálló ismeretszerzés,* a hallott/látott információk lényegének kiemelése, helyes hangsúlyozása;
- *alkotás:* az elvárt feladat elkészítésének teljes folyamata, ötletesség, kreativitás, a vizuális nyelv alapelemeinek helyes ismerete; a történet-cselekmény szóbeli, vizuális megjelenítése;
- *látványelemző és befogadóképeség;*
- *absztrakciós képesség és szimbolizálás,* a mondanivaló sűrítése;
- *elvont, absztrakt gondolkodásmód;*
- *térérzékelés, térbeli tájékozódás;*
- *problémamegoldás:* technikai kivitelezés nehézségei, megoldási lehetőségek keresése;
- *önismeret, önszabályozás:* adott időkeret önálló beosztása, a feladat helyes értelmezése;
- *saját és csoportmunkák megítélése, értékelése;*
- *médiatudatosság* fejlesztése; a médiaszövegek értelmezése, elemzése.

A kerettanterv fejlesztési követelményei:

- „célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása;
- a vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében;
- bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata különböző célok érdekében;

- térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándékának megfelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása;
- alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése;
- az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása;
- több, jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során;
- a médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán;
- mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint;
- társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése;
- vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása;
- vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása;
- önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról" (NAT).

Elvárható és szükséges tanári kompetenciák (8/2013. (I. 30.) EMMI-rendelet):

- megalapozott szakmai tudás birtoklása;
- alapvető fogalmak, tények, összefüggések, elméletek ismerete;
- a szaktárgyi tudás eszközként való alkalmazása a tanulók személyiségfejlesztése érdekében;
- általános műveltség, a szaktárgyi tudás kapcsolása a gyakorlati élethez;
- nyitottság a tananyag más tudományok, tantárgyak felőli megközelítésére.

A felkészülést meghatározó tényezők (8/2013. (I. 30.) EMMI-rendelet):

- a tanulói személyiség fejlesztésére vonatkozó tantervi célkitűzések;
- a tanulók életkora, képességei, érdeklődése;
- a tanulók előzetes tudása és tapasztalatai, szociális felkészültsége;
- a helyi tanterv, a tanmenet, tematikus terv és óraterv, taneszközök, források ismerete;
- célokhoz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző változatokban gondolkodás;
- a motivációt, differenciálást, tanulói aktivitást biztosító módszerek ismerete;
- a tanulók problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek ismerete;
- a hagyományos és az IKT-ra épülő eszközök ismerete és hatékony alkalmazása;
- nyugodt, kiegyensúlyozott munkafeltételek, tanulási környezet megteremtésére való törekvés;
- rugalmas alkalmazkodás a nem tervezett szituációkhoz, nyitottság a tanulói kezdeményezésekre.

Munkaformák, technikák

FRONTÁLIS, EGYÉNI, CSOPORTOS

Tanulói vagy tanári kezdeményezésre épülő technikák:

- beszélgetés, vita kezdeményezése,

- felidézés, élménybeszámoló,
- problémafelvetés,
- eredeti helyszínek felkeresése.

Együttműködésre készítő technikák:

- csoportalakítás,
- gyűjtőmunka,
- ötletbörze,
- helyzetgyakorlatok (idegenvezetés, szavalt),
- alkotás.

Kreativitást fejlesztő, segítő technikák:

- önálló adatgyűjtés, kiselőadás készítése, PPT,
- kiállításrendezés,
- fotó-, videodokumentálás.

A projekt megvalósításához szükséges tárgyi, személyi feltételek

SZEMLÉLTETÉS, DOKUMENTÁLÁS:

számítógép, projektor, fényképezőgép, videokamera, fénymásolási lehetőség.

TANULÓI MUNKA:

- plakát, montázs: rajzlapok, festék, olló, ragasztó, fénymásolatok, színes újságok, szövegfoltok;
- szoborterv, kispasztika: agyag, drótok, szögek, újrahasznosítható hulladékok, textíliák.

A PROJEKT SEGÍTŐI:

- Markovics Zsolt szegedi főrabbi,
- Miklós Péter művelődéstörténész,
- Beke Ferenc osztályfőnök.

A projekt folyamatának csomópontjai

1. Motiváció, előkészítés: filmnézés (Szabó István: A Napfény íze, 1999) és beszélgetés (3×45 perc).
2. Előzetes gyűjtőmunka köré felépített ismeretszerző, elemzőóra: zsidó vallási szimbólumok (45 perc).
3. Helytörténeti séta a szegedi Új Zsinagógában és az egykori gettó területén (90 perc).
4. Videointerjú részletek és előzetes gyűjtőmunka (családfakészítés) köré felépített ismeretszerző, elemzőóra (2×45 perc).
5. Helytörténeti séta Radnóti Miklós egykori Bokor utcai albérleténél; látogatás a Dóm téren Löw Immanuel mellszobránál és a Somogyi utcai „Botlató kőnél” (90 perc).
6. Videointerjú részletek és előzetes gyűjtőmunka köré felépített ismeretszerző, elemzőóra (2×45 perc)
7. Mintázási és tervezőgrafikai ismeretek összefoglalása, tanulói alkotómunka (2×45 perc).
8. Kiállítás szervezése az iskolában (45 perc).
9. A dokumentáció elkészítése és bemutatása, értékelés (45 perc).

Az interjúrészleteket a USC Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívumából válogattam, felhasználásuk sorrendjéhez Hilberg „megjelölés – kifosztás – koncentrálás – deportálás – meggyilkolás” sémáját használtam fel.

(http://www.tte.hu/_public/megkozelitesek_kotet.pdf)

A megvalósítás menete

Előkészítés, megbeszélés, motiváció (2013. január 22–23. 3×45 perc)

A) Előkészületek:

- a holokauszt témájával kapcsolatos tanulói ismeretek előzetes felmérése;
- a projekt vázlatos ismertetése a tanulókkal;
- Steven Spielberg rendezői munkájának vázlatos bemutatása;
- A Soá Alapítvány tevékenységének és jelentőségének rövid bemutatása;
- A projekt megvalósításában résztvevő tanulói munkacsoportok feladatának rövid ismertetése.

B) Tanulói gyűjtőmunka ismertetése:

- családfakészítés;
- zsidó vallási szimbólumok;
- fogalmak: *asszimiláció, holokauszt, zsidótörvények, gettó, munkaszolgálat, koncentrációs tábor.*

C) Filmelemzés:

- Szabó István *A Napfény íze* című filmjének megtekintése, majd beszélgetés;
- A film szereplőinek életét meghatározó történelmi események, korszakok áttekintése;
- Petschauer Attila sorsa és a film főhőse közötti párhuzam ismertetése.

Feladat:

Gyűjtsetek össze olyan kulcsszavakat, érzéseket, gondolatokat, színeket, melyek a film első felére jellemzőek (Osztrák–Magyar Monarchia ideje, a „boldog békeidők”), majd hasonlítsátok össze az I. világháború utáni korszakot jellemző összegyűjtött gondolataitokkal, érzéseitekkel és kulcsszavaitokkal!

D) Szervezési feladatok:

Tanulói munkacsoportok megalakulása, otthoni gyűjtőmunkák kiosztása. Határidők megbeszélése. Segédanyagok kiosztása.

Fotó-videó műhely, feladatuk: a projekt teljes dokumentálása fényképezőgéppel és videokamerával.

Képzőművészeti csoport, feladatuk: kiselőadás készítése a holokauszt témáját feldolgozó képzőművészeti alkotásokról.

Történet- és idegenvezető csoport, feladatuk:

- A szegedi Új Zsinagóga története; Löw Immánuel élete, szerepe Szeged történetében;
- Az egykori szegedi gettó és a deportálás története;
- A „botlató kövek” története, helyi előfordulásai;
- Radnóti Miklós szegedi évei.

Kiállításszervezők, feladatuk: 2013. április 16-ra iskolai kiállítás rendezése a projekt során elkészült diákmunkákból.

Új anyagot feldolgozó óra (január 5. 1×45 perc)

Zsidó vallási szimbólumok csoportmunkában történő megbeszélése, majd ismertetése:

menóra, Dávid-csillag, kettős kőtábla, mezuzá, a kipá (sapka- és kendőviselet), a tálit és tartozékai, a sófár (<http://www.zsidó.hu/vallas/szimbol.htm> Raj Tamás részlet a Zsidó tárgyak művészete című könyvből)

1. kép Csoportmunka

2. kép Kiselőadások készültek

Videointerjú részletekre épülő forrásfeldolgozó órák (2013. január 6. 2×45 perc)

Feladatok:

A) Kármán György (<http://sfi.usc.edu/hungarian>) interjúrészletének megtekintése után (A Napfény íze c. film segítségével) soroljátok fel, hogy az 1920-as évektől milyen megkülönböztetés érte a zsidó lakosságot! Olvassátok el a kiadott forrásrészleteket!

- Numerus clausus
http://www.holokausztmagyarorszag.hu/index.php?section=1&type=content&chapter=3_1_1
- Első zsidótörvény (1938)
http://www.holokausztmagyarorszag.hu/index.php?section=1&type=content&chapter=3_1_2
- Második zsidótörvény (1939)
http://www.holokausztmagyarorszag.hu/index.php?section=1&type=content&chapter=3_1_3
- Harmadik zsidótörvény (1941)
http://www.holokausztmagyarorszag.hu/index.php?section=1&type=content&chapter=3_1_4
- További zsidótörvények és rendeletek (1942–1944)
http://www.holokausztmagyarorszag.hu/index.php?section=1&type=content&chapter=3_1_5

B) Mit gondoltok Szent-Györgyi Albert (Szeged Nobel-díjas tudósa) alábbi kijelentéséről? *„Aki faji vagy nemzeti gyűlöletet hirdet, ellensége hazájának!” (1941)*

C) Lovász Ferencné Szöllős Veronika (Lovsz_Veronika-50591-01-V01-5....) interjúrészletének megtekintése után válaszoljatok az alábbi kérdésekre:

- Szöllős Veronika hogyan élte meg gyerekként a kirekesztést? Mire emlékezett a legjobban, és mit gondoltok, miért?
- Hasonlítsátok össze az általatok készített családfákat és Szöllős Veronika családfáját! Miben különböznek és miért?
(Lovász Ferencné Szöllős Veronika életrajzi adatok: http://hu.centropa.org/module/biographien/fam_trees/100921132939.pdf)

D) Egyik osztálytársatok családfáján található Kálló Ferenc ezredes, esperes, aki 1944-ben a budai Helyőrségi Kórházban sebesültek, hadifoglyok és zsidók mentésének szervezője volt, hősi halált halt, a Világ Igaza kitüntetés birtokosa. (<http://www.ktp.hu/index.php/in-memoriám/699-kallo-ferenc>)

E) Bognár Ferencné Spuller Irma (Bognr-Irma-512224-01-V01-5....) interjúrészlete és más szegedi túlélők emlékei (írott forrás) segítségével idézzük fel az 1944. május–júniusi helyi eseményeket.

<http://www.degob.hu/index.php?showjk=3560>

<http://www.degob.hu/index.php?showjk=3555>

<http://www.degob.hu/index.php?showjk=3575>

F) A vidéki zsidóság deportálása 1944-ben, interaktív tananyag felhasználása http://www.holokausztmagyarorszagon.hu/maps/maps_3.html

Foglaljátok össze, hogy mi történt Szegeden a zsidó lakossággal a vészkorszak idején!

Forrás: Molnár Judit: A „legtudósabb rabbi” sorstalansága Szeged, 1944 <http://www.historia.hu/archivum/2004/040203molnar.htm>

Házi feladat: kutatómunka

Az egykori szegedi gettó és gyűjtőtábor helyszínei.

Helytörténeti séta (2013. február 12-13. 3×45 perc)

A) A séta előkészítése, grafika készítése a szegedi Új Zsinagógáról

B) Helytörténeti séta az egykori szegedi gettó területén és az Új Zsinagógában

Kísérőnk Markovics Zsolt szegedi főrabbi. Előadásának csomópontjai: A holokauszt szegedi eseményei és áldozatai. A zsinagóga története, szerepe, szimbólumrendszere, művészettörténeti értéke és érdekességei. Zsidó hagyományok és szokások. A zsinagóga szerepe a vészkorszak idején és mai jelentősége.

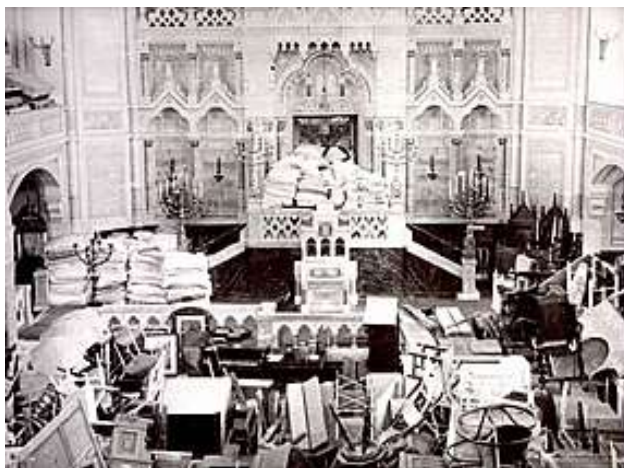
Videointerjú részletekre épülő forrásfeldolgozó óra (2013. február 19. 1×45 perc)

A) A helytörténeti sétán hallottak összefoglalása, feladatlap kitöltése:

Szeged mely utcáit jelölték ki 1944. május 17-én a gettó felállítására, jelöljétek a térképen! Hol volt az egykori gyűjtőtábor?

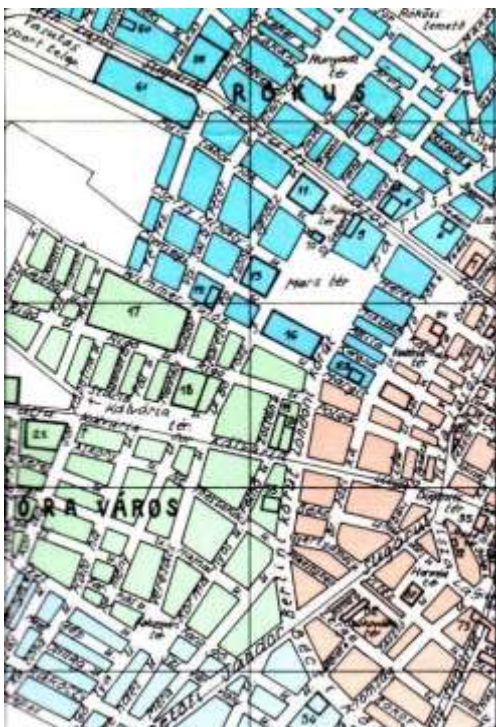

3. kép A szegedi gettó kerítése

4. kép A szegedi Új Zsinagóga 1944-ben

http://www.magyarzsido.hu/images/cikk_galeriak/levelek/levelek%20a%20pokolbol%2002.jpg

5. kép A szegedi Új Zsinagóga 1944-ben

Milyen művészettörténeti jelentőséggel bír a szegedi Új Zsinagóga? Hogyan kapcsolódik Löw Immánuel személye a Zsinagógához? Milyen szerepe volt az 1944-es események során a zsinagógának? Mit tudatok meg a szegedi gettóról a helytörténeti séta során? Mi történt a szegedi és a környékbeli zsidó lakossággal a gettóból való kitelepítés után?

„1944. május 17-én a polgármester elrendelte a városban a gettó felállítását, amelyet a Margit (Gutenberg), Korona (Hajnóczy), Valéria tér (Bartók tér), Bus Páter (Bolyai), Jósika, Polgár (Gogol) utcák által bezárt területen rendeztek be, s ide mintegy 3845 főt zsúfoltak össze. A kikeresztelkedett zsidókat a Kelemen utca 11. számú háztömbben helyezték el, ahova mintegy 1177 fő került.” (http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/szeged/szeged_tortenete_4/pages/015_a_masodik_vilaghaboru.htm)

B) Videointerjú-részlet megtekintése (kb. 15 perc), majd beszélgetés

Koncentrációs táborba kerülés, élet, életben maradás: Barta Gáborné Krausz Ágnes (Barta_gnes-51820-01-V01-5....)

C) Interaktív tananyag-felhasználás:

Az európai zsidóság megsemmisítése

http://www.holokausztmagyarorszagon.hu/maps/maps_6.html

Gettók és táborok Európában

http://www.holokausztmagyarorszagon.hu/maps/maps_6.html

D) „Gondolatfelhő” Gettó és Auschwitz

Helytörténeti séta II. (2013. február 20. 2×45 perc)

Helytörténeti séta Radnóti Miklós egykori Bokor utcai albérleténél

Előadó: Miklós Péter művelődéstörténész. Az előadás csomópontjai: Radnóti Miklós diákévei, költészete. A költő hazaszeretete, magyarsága és halálának körülményei. A séta folytatása során látogatást tettünk Löw Immánuel Dóm téri mellszobránál, majd a Somogyi utcai „botlató kőnél”.

6. kép Radnóti Miklós életrajzát hallgattuk

Videointerjú-részletekre épülő forrásfeldolgozó óra (2013. február 26. 1×45 perc)

A) Felszabadulás

Cséri Lajos (Csri_Lajos-48478-06-01-V01-5...) (szobrászművész)

Cséri Lajos életrajzi adatok:

<http://www.cserilajos.hu/>, <http://eper.elte.hu/epermult.phtml?cim=elet.html>

B) Tanulói kiselőadások (PPT)

Jarosław Kozakiewicz (<http://hg.hu/cikk/epiteszet/1802-szellemek-hidja-a-platan-galeriaban>)

Peter Eisenman (<http://polinst.hu/node/4476>)

Varga Imre: Mártíremlékmű (<http://wikipedia.org>)

Alice Lok Cahana (www.alicelokcahana.com)

C) Tanulói alkotómunka előkészítése, képzőművészeti alkotások megtekintése

Tanulói alkotómunka tervezése és kivitelezése (2013. február 27. 2×45 perc)

7. kép A tervek kivitelezése

8. kép Az alkotás folyamata

Befejezés, értékelés (2013. március 5. 1×45 perc)

Az elkészült tanulói munkák megtekintése értékelése. Önértékelés

Egészítsd ki a mondatokat saját szavaiddal!

Nagyon tetszett a témák közül a ....., mert .....

Válaszok a diákok értékelőlapjairól

Nagyon tetszett a témák közül a „magyar zsidóság története, mert sok új dolgot megtudtam.”

Nagyon tetszett a témák közül a „zsinagógába látogatás, mert nagyon érdekes volt.”

Nagyon tetszett a témák közül a „szegedi zsidóság, mert szegedi vagyok, és érdekelt a téma.”

Nagyon tetszett a témák közül az „alkotás, mert annak láttam eredményét és az értelmét, és szabadjára engedhettem a fantáziámat és a képzőművészeti tehetségemet.”

Nagyon tetszett a témák közül az „alkotás, mert agyagoztam, és azt imádok.”

Nagyon tetszett a témák közül az „amikor rajzolni kellett, és amikor elmentünk túrázni, mert szeretek rajzolni, és mert érdekes dolgokat mondtak.”

Nagyon tetszett a témák közül a „barkácsolás, rajzolás, mert jó volt.”

Nagyon tetszett a témák közül a „rajz készítése, mert izgalmas és élvezetes volt.”

Nagyon tetszett a témák közül az „emberek élete, mert megható történeteket ismertünk meg.”

Nagyon tetszett a témák közül az „amikor a megmenekültek videóit néztük, mert érdekes volt hallani.”

Nagyon tetszett a témák közül az „amikor a videókat néztük, mert nagyon átéreztem az emberek helyzetét.”

Nagyon tetszett a témák közül a „videók nézése, mert érdekes volt, hogy minden mesélő mást tartott fontosnak és emelt ki.”

Nagyon tetszett a témák közül az „interjúk, mert nagyon érdekes volt a régi történeteket hallgatni.”

Nagyon tetszett a témák közül az „emberek élete, mert érdekes volt.”

Nagyon tetszett a témák közül a „vetítés, amikor az embereket hallottuk és láttuk beszámolni, mert nagyon érdekes volt számomra, de egyben megrázó is.”

Nagyon tetszett a témák közül a „túlélők beszámolója, mert nagyon megérintett, átláthatóvá vált a téma, és, hogy milyen volt ott.”

Nagyon tetszett a témák közül, amikor „azokat az embereket hallottuk beszélni, akik ott voltak, mert ők igazi élményeikről meséltek.”

Nagyon tetszett a témák közül a „videointerjúk hallgatása, mert nagyon sok mindent lehetett megtudni belőle, a legkisebb részletig.”

Nagyon tetszett a témák közül a *„videointerjúk megtekintése, mert érdekes volt, és nagyon sok új információt közölt.”*

Nagyon tetszett a témák közül az, *„amikor néztük a videókat a túlélőkről, mert érdekes volt.”*

Nagyon tetszett a témák közül az *„interjúk, mert érdekes volt, hogy saját élményeiket mondták el.”*

Nagyon tetszett a témák közül a *„túlélők interjúja, mert érdekes volt.”*

Összegzés

A projekt céljának kitűzésekor és a megvalósításakor fontosnak tartottam, hogy a tanulók szerepet kapjanak a saját fejlődésüket, fejlesztésüket érintő feladatokban, valamint, hogy a témával való foglalkozás, a tárgyalás, produktum létrehozása és bemutatása a gyerekek egyéni, páros és csoportos tevékenysége legyen. A projekt fókuszában a képesség- és készségformálás, a NAT által elvárható kulcskompetenciák és szakterületi kompetenciák fejlesztése állt. Az interjúrészletek megtekintése során a gyerekek találkozhattak az erőszak, az intolerancia és a gyűlölet következményeiről szóló beszámolókkal. A feldolgozott források segítették a tanulókat, hogy felismerjék a sztereotípiák és előítéletek szerepét. A személyes történetek láttán lehetőséget kaptak arra, hogy elgondolkodjanak döntési helyzeteken, saját mindennapi választásaikon. A projekt során megvalósíthatónak láttam a diákok kritikai gondolkodásának, médiaműveltségének fejlesztését.

A közel két hónapos projekt során fotó- és videodokumentáció készült, melyből egy rövid filmetűd született. Zárásként a holokauszt magyarországi emléknapján nagyszerű helyi kiállítást szerveztünk a tanulók alkotásaiból.

A „Holokauszt gyermekszemmel” című képzőművészeti projekt diákmunkái

Projektzárás, kiállítás (2013. április. 15. 1×45 perc)

9. kép Fejes Janka munkája

10. kép Szundy Gréta munkája

11. kép Paczóna Balázs munkája

12. kép Széll Zsófia munkája

13. kép Dombi Zita munkája

14. kép Részlet a kiállításról (2013. ápr. 15.)

Modulterv Onder Csaba Harry Potter: Miért ne volna valóságos? c. tanulmányának értelmezéséhez

*J. K. Rowling: Harry Potter és a bölcsek köve c. regényének
feldolgozásával*

LÉVAI ATTILA

attila.levai79@gmail.com

A modul témája, célja

A téma annak a bemutatása, hogyan jeleníti meg J. K. Rowling a Harry Potter és a bölcsek köve c. regényében a valóság problémáját, abból a tételből kiindulva, hogy a valóság önmagában megismerhetetlen, sok-sok elbeszélésből adódik össze, és ezek közül válogatva mi döntjük el, hogy mit fogadunk el igaznak, tényyszerűnek, és mit nem, s ebből alkotjuk meg a magunk valóságát. Valóság–fikció–imagináció határainak feszegetése.

Cél, hogy a feldolgozandó feladatokon keresztül a tanulók megtapasztalják, hogy a regény nem marad meg a mese határain belül, hanem fikciós, a valóságosság látszatát keltő regényként működik.

A tanulók a különböző – társadalmi, szociális, kulturális, etikai – kérdéseket, problémákat érintő feladatok megoldása után képesek legyenek véleményt alkotni arról, hogy a regényben megjelenő helyszínek, szereplők, események közül mit tekintenek valós, ill. mesei elemeknek.

Fejleszthető kompetenciák

Személyes	Szociális	Kognitív
reális önértékelés, önbizalom, megbízhatóság, alkalmazkodás, kezdeményezés	empátia, meggyőzőési képesség, kommunikáció, kezdeményezés, kapcsolatépítés, együttműködés, csapatszellem	megértés, felidézés, nézőpontváltás, előrejelzés, értékelés, kérdésfelvetés, elvonatkoztatás, vizualizáció, asszociáció

Javasolt óraszám: 4 óra

Információk a felhasználó tanároknak

A modult 24 fős osztályra terveztem. Hat négyfős csoportban dolgoznak a tanulók. Heterogén csoportokról van szó. A csoportokon belül különféle szerepek funkcionálnak: jegyző, bátorító, időgazda, nyomolvasó. Ezeknek azonban nem minden feladatban van szerepük. A gyerekek a feladatokat feladatlapon kapják meg. Olyan feladattípusokkal dolgozom, amelyekkel az országos kompetenciamérések során is találkoznak a tanulók, így a teljes anyag az értő olvasás fejlesztésének szolgálatában áll. A gyerekek az órákon a hagyományos frontális osztálymunka mellett kooperatív módszerekkel, technikákkal is dolgoznak. A feladatok eredményes megoldásának előfeltétele a regény cselekményének alapos ismerete.

Összesen négy órára építettem fel az RJR-modellt úgy, hogy az első óra bevezető feladatai teret adnak a ráhangolódásnak, az előzetes ismeretek felidézésének; a második és a harmadik óra a jelentésteremtés jegyében zajlik; majd az utolsó órán reflektálunk.

	Megjegyzések	Lehetséges megoldás(ok)
1. óra Ráhangolódás		
1. a-b)	 <p>a) Idézzük fel, mit tudnak a meséről! Említsenek jellegzetes mesei szereplőket, helyszíneket, motívumokat...</p> <p>b) A gyerekek egy két oszlopból álló táblázatot rajzolnak a füzetekbe. <i>Mesei elemek</i> és <i>Valós elemek</i> címmel. Szókérdőívön megneveztem egy-egy élőlényt, tárgyat vagy gondolati dolgot a regényből. Ezeket kék színű borítékba tettem. A bátorító feladata lesz, hogy kinyissa a borítékot, és minden csapattagnak adjon 2-2 kártyát. A tanuló felolvassa a kártyákon lévő információkat a társainak, és eldönti, hogy a táblázat melyik oszlopába sorolná be azokat. Érvelnek és meg is vitathatják egymás véleményét.</p>	<p>Az ötletek fűrtábra formájában a táblára kerülnek, és a diákok is lejegyzik azokat a füzetekbe.</p> <p>Valós elem: Privet Drive 4.</p> <p>Mesei elem: térképet böngésző macska, Dumbledore órája, motorkerékpár az égből.</p> <p>Vitát válthat ki: bagoly, macska, taláros emberek, Harry homlokán villám alakú seb.</p>
2.	 <p>Csoportosítás hazazárókkal (feladatlapon) Muglik és varázslók világa párhuzamosan egymás mellett? Ki hová tartozik?</p>	<p>A muglik világa: Privet Drive 4., Dursley, Dudley, fúrógyártó cég.</p> <p>A varázslók világa: Potterék, talárosok, Dumbledore, Voldemort, McGalagony.</p>

	A regény alapján a két világ közötti határ átléphető.	
Jelentésteremtés		
1. órán	 <p>1. feladat Olvassák el <i>A kis túlélő</i> c. fejezetből kiemelt részletet! Egyénileg fogalmazzanak meg és írjanak le egy rövid, egymondatos, összefoglaló hírt! Szóforgóval megbeszélik, ki mit tartott a legfontosabbnak. Előnyei, hogy a tanulók megtanulnak egymásra türelmesen figyelni és várni. Minden gyerek elmondhatja a véleményét.</p> <p>2. feladat Dumbledore jellemzése. A tanulók információkat emelnek ki a szövegből, és csoportosítják azokat.</p> <p>3. feladat Előreutalás a regényben. Az előreutalás szerepe a regényben. Elolvassák a részletet és megbeszélik, hogy az milyen tartalmi elemek és nyelvi kifejezőeszközök miatt előreutalás a regényben.</p> <p>Jóslás Szóforgóval, egy-egy mondattal jósolják meg, mi fog történni!</p>	<p>1. Talárba öltözött emberek az utcákon. 2. Baglyok szárai lepték el a várost fényes nappal.</p> <p>Kékkel aláhúzva: magas; ösztövé; öreg; ősz haj és szakáll; kék szem; félhold alakú szemüveg; orra hosszú volt és görbe.</p> <p>Pirossal aláhúzva: haj és szakáll betűrve a derékszájába; hosszú talárt, földet söprő bíborpalástot és magas sarkú, csatos csizmát viselt.</p> <p>Megoldás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jövő idő használata. - Könyveket írnak róla. - Harry Potter napja.
2. órán	 <p>1. feladat: Feleletválasztás, következtetés</p> <p>2. feladat</p>	<p>Helyes válasz betűjele: F</p> <p>haj – fogalma sincs, mitől nőtt mindig vissza a haja</p>

Szókártyák vannak fehér borítékban. Ezek a Harryvel gyakran megtörténő furcsa, feltűnő eseményeket idézik. Megvitatják ezeket. Most a nyomolvasó osztja szét a kártyákat a csapat tagjai között. Mindenki egyet kap, amiről beszélnie is kell.

3. feladat
Hallott szöveg megértése

4. feladat
Címer tervezése, rajz
Mindenki elgondolkodik egy tervén, majd egyeztetnek, és lerajzolják a címert a csomagolópapírjukra. (Mind a négy tanuló rajzolja a közös címert.)

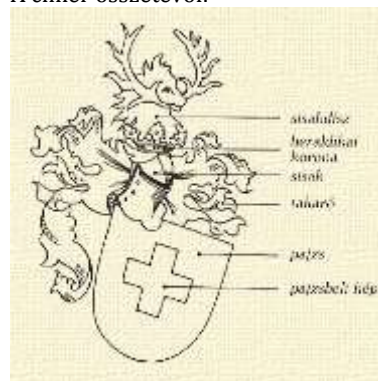
pulóver – Dudley pulóvere egyre szűkebb lett rajta (magyarázat: Petunia néni szerint másásban ment össze)
kémény – Dudley bandája elől menekülve az iskolaépület tetején találta magát (Harry szerint ez csak úgy történhetett, hogy felkapta őt a szél.)
kígyó – az állatkertben beszélget vele, az állat hallja a gondolatait

Hasonló példa az előző fejezetből: macska a térképpel

„A levél vastag volt és nehéz. Tartalmát sárgás pergamenboríték rejtette, melyre smaragd zöld tintával írták rá a címzést. Bélyeg nem volt rajta.

Harry remegő kézzel megfordította a küldeményt. A borítékot lezáró piros viaszpecsétet címer díszítette: oroszlán, sas, borz és kígyó vettek körül egy nagy R betűt.”

A címer összetevői:

Például

a) Mit jelenthet? Magyarázd meg!

Okl. főmágus: diplomás fővarázsló

b) Albus Dumbledore milyen tulajdonságáért vagy tettéért kapta szerinted a következő elismeréseket, címeket:

Merlin-díjat: tudományos kutatásaiért

	 <p>5. feladat: a) Fogalommagyarázat b) Jóslás c) Kitüntetések, méltóságok A tanulók összehasonlítják Roxfort világát a saját világukkal.</p>	<p>Bűbáj-rend arany fokozatát: erkölcsi értékeiért</p> <p>c) Gondolkozz! A következő kitüntetések mi- nek felelhetnének meg a való életben?</p> <p>Merlin-díj; Nobel-díj Bűbáj-rend arany fokozata: Bátorság Emlék- érem; Magyar Köztársasági Érdemrend és Ér- demkereszt</p>																					
<p>3. órán</p>	 <p>Az óra első részében (20 perc) ön- állóan fognak dolgozni. Szövegér- tést fejlesztő feladattípusokat olda- nak meg. 1–5. feladatig.</p>	<p>A megoldások</p> <p>1. feladat: Harry szülei is varázslók vol- tak. „Tudodki” őt is meg akarta ölni, de nem tudott végezni vele.</p> <p>2. feladat:</p> <table border="1" data-bbox="648 666 1134 899"> <thead> <tr> <th>Óra</th> <th>Tantárgy</th> <th>Az órán hasz- nált könyv</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Irodalomelmélet</td> <td>3.</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>Irodalom</td> <td>1., 4.</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Történelem</td> <td>2.</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Biológia</td> <td>5.,7.</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Kémia</td> <td>6.</td> </tr> <tr> <td>6.</td> <td>Filozófia</td> <td>8.</td> </tr> </tbody> </table> <p>3. feladat:</p> <p>A több száz méterrel London alatt lévő Gringotts a muglik bankja. (hamis, a varázslók bankja)</p> <p>A Mágiaügyi Minisztérium feladata titokban tartani a muglik előtt, hogy élnek boszorkák és varázslók szerte az országban. (igaz)</p> <p>Dumbledore a Mágiaügyi Minisztérium minisz- terelnöke. (hamis, Cornelius Caramel az elnök)</p> <p>Harry az Uklopsz Bagolyszalonban találkozik Mógus professzorral, aki a sötét varázslatok kivédését tanítja. (hamis, a Foltozott Üstben)</p> <p>Az Ollivander-varázspálca választja a varázslót, nem fordítva. (igaz)</p> <p>4. feladat:</p> <p>A: 8., B: 5., 6. C: 4. D: 1., 3., 7., E: 2.</p>	Óra	Tantárgy	Az órán hasz- nált könyv	1.	Irodalomelmélet	3.	2.	Irodalom	1., 4.	3.	Történelem	2.	4.	Biológia	5.,7.	5.	Kémia	6.	6.	Filozófia	8.
Óra	Tantárgy	Az órán hasz- nált könyv																					
1.	Irodalomelmélet	3.																					
2.	Irodalom	1., 4.																					
3.	Történelem	2.																					
4.	Biológia	5.,7.																					
5.	Kémia	6.																					
6.	Filozófia	8.																					

		<p>5. feladat:</p> <p>csokibéka mindenízű drazsé Draco Malfoy Roxfort Piton professzor Hóborc Argus Frics Edvis tükre A bölcsök köve</p>
Reflektálás		
	<p></p> <p>1. Emberi értékeink</p> <p>Szókincsfejlesztő feladat a szinonimák besorolásával, majd a megadott kifejezések felhasználásával jellemtérképet készítenek magukról, és megfogalmazzák, ők melyik házba kerülhetnének.</p>	<p>Megoldások</p> <p>Ha vakmerő vagy s hősi lelkű, Házad Griffendél. Oda csak az kerül, ki Semmitől se fél. (merész, hősies)</p> <p>Hugrabugnak nyájas népe békés, igazságos. Oda mész, ha türelmes vagy Jámbor – ez világos. (béketűrő, engedékeny, nyugodt, elfogulatlan)</p> <p>A bölcs, öreg Hollóhátban éles elmék várnak. Kiknek a tanulás kaland, oda azok járnak. (okos)</p> <p>Hogyha agyafúrt s ravasz vagy, Ne is tekints másra: A Mardekár való neked. Ott lelhetsz sok társra. (dörzsölt, rafinált, furfangos, rókalelkű)</p>

Munkaforma:

 = egyéni, = páros, = kooperatív csoport, = frontális

Tevékenységek:

 = olvasás, = írás, = közzététel, = dramatizálás,

 = filmnézés, = képolvasás, = zenehallgatás,

 = projektmunka, = portfólió, = házi feladat

 = internethasználat, = rajzolás, = poszterkészítés

MODULTERV – TANULÓI OLDAL**A modul témája, célja:**

A következő három órán J. K. Rowling: *Harry Potter és a bölcsek köve* c. regényét dolgozzuk fel. Mese és valóság kérdéskörét vizsgáljuk. Feladatlapot kaptok. A feladatok megoldása során egyéni és csoportmunkában egyaránt fogtok dolgozni.

Ráhangolódás**1. feladat**

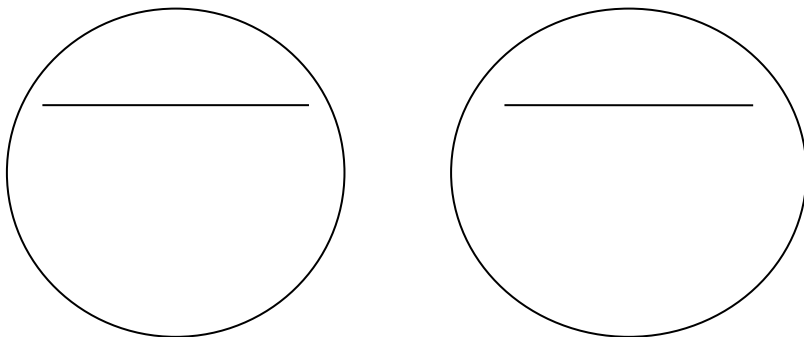
- Idézzük fel, mit tanultunk a mesékről! Mondjatok jellegzetes mesei helyszíneket, szereplőket, motívumokat!
- Rajzoljatok a füzeitektekbe egy két oszlopból álló táblázatot! Az első oszlop címe *Mesei elemek*, a második oszlop címe *Valós elemek* legyen! Az asztalon lévő kék színű borítékban nyolc szókárttyát találtok. Ezek már a regénnyel kapcsolatosak. A bátorító nyissa ki a borítékot, és adjon mindenkinek 2-2 kártyát! Olvassátok fel a kártyákon lévő információkat a társaitoknak, és döntsétek el, hogy valós vagy mesei elemekről van szó! Érveljétek, vitassátok meg válaszaitokat!

Kártyákon: Privet Drive 4., bagoly, macska, térképet böngésző macska, taláros emberek, Dumbledore órája, motorkerékpár az égből, Harry homlokán villám alakú seb.

2. feladat

Két világ párhuzamosan egymás mellett? Ki hová tartozik? Adj címet/nevet a világoknak!

Privet Drive 4., Dursley, Potterék, talárosok, Dudley, fűrógyártó cég, Dumbledore, Voldemort, McGalagony.

Jelentésteremtés

AZ 1. ÓRÁN

1. feladat

A kis túlélő c. első fejezethez kapcsolódik. Olvasd el a következő részletet, majd oldd meg a feladatot!

„A munkába készülő Dursley úr dudorászva előkereste legunalmasabb mintájú nyakkendőjét... A sarokra érve történt vele az első szokatlan dolog: megpillantott egy térképet böngésző macskát. Egy másodpercig fel sem fogta, amit látott, elhajtott a jelenség mellett, ám azután kerekre nyílt szemekkel visszafordult. A Privet Drive sarkán valóban ott ült egy nőstény macska, de a térképnek már nyoma sem volt... Mikor azonban a város határára ért, átmenetileg ismét kénytelen volt megfeledezni szeretett fúróiról. A szokásos reggeli dugóban araszolva nem kerülhették el a figyelmét az utcákon lézengő, különös ruhába öltözött – egészen pontosan taláros – emberek. ... A kilencedik emeleti igazgatói irodában Dursley úr széke az ablaknak háttal állt... Így ugyanis nem látta a fényes nappal ide-oda repdeső baglyokat – ellentétben az utcai járókelőkkel, akik tátott szájjal, mutogatva bámulták a fejük fölött elsuhanó madarakat... Megölelte egy vadidegen ember! Mi több, az illető még valamiféle „mugli”-nak is nevezte őt. ...Dursleynének kellemes, átlagos napja volt... Dursley úr engedelmesen végighallgatta; igyekezett tökéletesen nyugodtnak látszani. Miután lefektették Dudleyt, átment a nappaliba, és bekapcsolta a tévét. Még éppen elcsípte a híradó utolsó perceit.”

Szerkesztő vagy. Fogalmazz rövid, összefoglaló, egymondatos hírt az esti Híradóba az aznap történetekről!

2. feladat

Dumbledore jellemzésében húzd alá kézzel azokat a kifejezéseket, szókapcsolatokat, amelyek valós emberi tulajdonságokat említenek; pirossal azokat, amelyek mesei elemek lehetnek!

„Magas volt, ösztövé, és igen öreg. Ez utóbbira ősz haja és szakálla engedett következtetni – mindkettő olyan hosszú volt, hogy be tudta tűrni őket a derékszíjába. Hosszú talárt viselt, a földet söprő bíborpalástot és magas sarkú, csatos csizmát. Kék szeme szinte szikrázó félhold alakú szemüvege mögött; orra hosszú volt és olyan görbe, mintha legalább két helyen eltört volna. Ezt az embert Albus Dumbledore-nak hívták.”

3. feladat

a) Milyen tartalmi elemekből és nyelvi kifejezőeszközökből derül ki, hogy az alábbi részlet egy előreutalás a regényben?

„Ezek az emberek nem fogják megérteni Harryt! Ő híres lesz, sőt: élő legenda! Azon sem csodálkoznék, ha ezt a napot a jövőben Harry Potter napjának hívnák. Könyveket írnak majd róla, és a mi világunkban minden gyerek ismerni fogja a nevét!”

b) Jósoljátok meg, mi fog történni Harryvel! Egy-egy mondatot szóforgóval mondjatok egymásnak!

A 2. ÓRÁN

A 2. fejezet címe: *A volt-nincs üveg*

1. feladat

Emlékezz! Melyik ajándékot nem kapta meg Dudley a születésnapjára? Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

- A) számítógép
- B) tévé
- C) versenybicikli
- D) kamera
- E) távirányítós repülő
- F) mobiltelefon
- G) videomagnó
- H) arany karóra

Figyeld meg az ajándéktárgyakat! Mikor játszódhatnak az események? Miből lehet erre következtetni?

2. feladat

A nyomolvasó vegye ki a szókérdőket a fehér borítékból! Adjon minden csapattagnak egyet!

Harryvel feltűnően gyakran történtek furcsa dolgok. Ha eszetekbe jutnak ezek a kérdéseket olvasva, akkor meséljétek el a társaitoknak őket! Vitassátok meg, van-e valamelyik szereplőnek magyarázata a jelenségekre? Hihetőek-e ezek?

A kérdéseken: haj, pulóver, kémény, kígyó

3. feladat

Eltűnnek a nyomok...

A csoport jegyzője felolvassa az alábbi szöveget!

„...tudta, hogy Dursleyékon kívül nincs más hozzátartozója. Bár néha úgy tűnt, hogy a járókelők egyike-másika felismeri őt. Ezek a járókelők azonban igen különös alakok vol-

tak... Ezekben az emberekben az volt a legfurcsább, hogy nyomban köddé váltak, amint Harry megpróbálta alaposabban szemügyre venni őket.”

Emlékezzetek! Mindenki keressen hasonló példát az előző fejezetből! Írd le az ötletedet a füzetedbe!

A 3. fejezet címe: *A senkitől jött levelek*

4. feladat

a) Olvasd el a következő részletet, és válaszolj a kérdésekre!

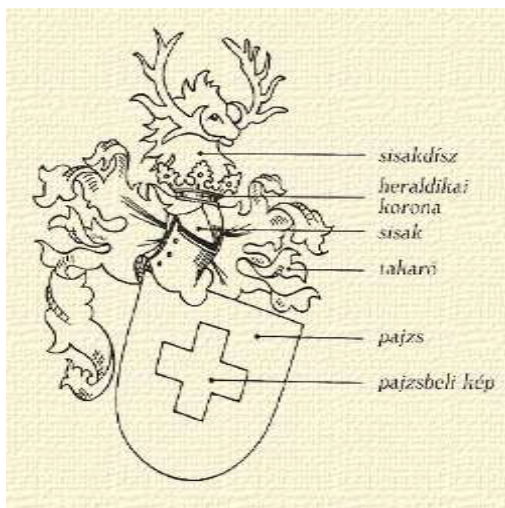
„A levél vastag volt és nehéz. Tartalmát sárgás pergamenboríték rejtette, melyre smaragdzöld tintával írták rá a címzést. Bélyeg nem volt rajta.

Harry remegő kézzel megfordította a küldeményt. A borítékot lezáró piros viaszpecsétet címer díszítette: oroszlán, sas, borz és kígyó vettek körül egy nagy R betűt.”

- Miért nem volt a levélen bélyeg?
- Mit jelképezhetnek a címeren az állatok?

b) Tervezzétek meg és rajzoljátok le a címert!

A címer összetevői:

A 4. fejezet címe: *A háztájőrző*

5. feladat

Olvasd el figyelmesen a következő levelet, majd válaszolj a kérdésekre!

„Harry végre-alahára átvehette a sárgás borítékot, rajta a smaragdzöld címzessel: H. Potter úr részére, Tenger, Viskó a sziklán, padló. Kivette a levelet és olvasni kezdte.”

ROXFORT

Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskola

Igazgató: Albus Dumbledore (Merlin-díjas, Bűbáj-rend aranyfok., okl. főmágus, Legf. Befoly. Nagym., a Varázslók Nemzetk. Szöv. Elnökh.)

Tisztelt Potter Úr!

Örömmel értesítjük, hogy felvételt nyert a ROXFORT Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskolába. Mellékelten megküldjük a szükséges tankönyvek és felszerelési tárgyak listáját.

A tanév szeptember 1-jén kezdődik. Legkésőbb július 31-éig küldjön baglyot nekünk!

Tisztelettel:

Minerva McGalagony

igazgatóhelyettes

a) Mit jelenthet? Magyarázd meg!

Okl. főmágus:

Legf. Befoly. Nagym.:

Varázslók Nemzetk. Szöv. Elnökh.:

b) Albus Dumbledore milyen tulajdonságáért vagy tettéért kapta szerinted a következő elismeréseket, címeket:

Merlin-díjat:

Bűbáj-rend aranyfokozatát:

Okl. főmágus címet:

Legf. Befoly. Nagym. címet:

Varázslók Nemzetk. Szöv. Elnökh. Posztot:

c) Gondolkozz! A következő kitüntetések minek felelhetnének meg a való életben?

Merlin-díj:

Bűbáj-rend aranyfokozata:

Okl. főmágus cím:

Legf. Befoly. Nagym. cím:

Varázslók Nemzetk. Szöv. Elnökh. Poszt:

A 3. ÓRÁN

FELADATLAP

1. A következő részletet figyelmesen elolvassa bizonyítsd, hogy Harry varázsló!

A származás

„Az édesanyád remek boszorkány volt, az édesapád meg olyan jó varázsló, hogy jobb se kell. A maguk idejében iskolaelsők voltak Roxfortban. Rejtély, hogy Tudodki miért nem próbálta soha a maga oldalára állítani őket... talán belátta, hogy túlzottan is közel állnak Dumbledore-hoz, nem hat rájuk a Sötét Oldal csábítása. Csak annyi bizonyos, hogy tíz évvel ezelőtt, mindenszentek előestéjén váratlanul felbukkant a faluban, ahol laktatok. Te még egyéves se voltál. Elment a házatokba, és... és...

– Bocsánat – szabadkozott –, de olyan szomorú... Ismertem a szüleidet... Nem volt még két olyan kedves ember a világon... Egyszóval Tudodki végzett velük. Aztán – és itt jön az igazi nagy rejtély – téged is megpróbált meggyilkolni. Gondolom, tiszta munkát akart végezni, vagy addigra vérszemet kapott. De nem tudott elbánni veled. Sose gondolkoztál rajta, hogy honnan van a heg a homlokodon? Az nem akármilyen seb. Akkor sérül meg így az ember, ha egy nagy erejű, gonosz átok éri. Az az átok elpusztította az apádat, az anyádat, még a házatokat is lerombolta – de rajtad nem fogott. Ezért vagy híres ember, Harry. Rajtad kívül soha senki nem úszta meg, ha Tudodki meg akarta ölni. Bizony sokakat a halálba küldött annak a nemzedéknek a legjobb varázslói közül. Elintézte McKinnonékat, Boneékat, Prewettéket – te meg csak egy kisbaba voltál, mégis túlélted.

Hagrid szavai fájdalmas emlékeket ébresztettek Harryben. Ismét látta a vakító zöld villanást – olyan tisztán és élesen, mint még soha –, és most először egy hang kíséerte: egy éles, hideg, kegyetlen kacaj.

Hagrid szomorúan nézett a fiúra.

Magam mentettelek ki a ház romjai közül. Dumbledore parancsára elhoztalak ezekhez...

■ És mi történt Volde... bocsánat, Tudodkivel?

– Jó kérdés, Harry. Eltűnt. Nyoma veszett, épp aznap, amikor rád támadt. Ettől csak még nagyobb a híred. Ez a legrejtélyesebb az egészben: miért futamodott meg? Hiszen a hatalma egyre nőtt... Sokan úgy tartják, meghalt. Szerintem szó sincs róla. Meghalni csak emberek tudnak, de benne nem volt már semmi emberség. Mások szerint éli világát, és csak arra vár, hogy újra eljőjön az ő ideje. Én ebben sem hiszek. Azok, akik régen vele voltak, mostanra elpártoltak tőle. Többen közülük mintha kábulatból tértek volna magukhoz. Tudodki nem engedte volna el őket, ha vissza akarna jönni...

– A legtöbben úgy gondoljuk, hogy Tudodki él, de nincs már hatalma. Gyenge, mint a harmat. És bizony te intézted el, Harry, nem más. Olyasmi történt aznap este, amire nem számított. Hogy mi, azt nem tudom, senki se tudja, de egy biztos: volt benned valami, amitől Tudodki kikészült, de úgy, hogy azóta se heverte ki.

Érvelés 2-3 mondatban

2. A Roxfort Boszorkány- és Varázslóképző Szakiskolában minden tanulónak saját példányul kellett rendelkeznie a következő művekből:

1. Dabrák, Miranda: Varázslástan alapfokon
2. Bircsók, Bathilda: A mágia története
3. Goffrid, Adalbert: Modern varázsláselmélet
4. Ripsropsky, Emeric: Az átváltoztatásról kezdőknek
5. Spora, Phyllida: Ezer bűvös fű és gomba
6. Mixel, Arsenius: Ismerkedés a varázssitalokkal
7. Salamander, Göthe: Legendás állatok és megfigyelésük
8. Reskesh, Quentin: A sötét erők. Önvédelmi kalauz

Az alábbi táblázatban egy órarendet látsz. Melyik órán használták az említett tankönyveket? A tankönyvek sorszámait írd a tantárgyak mellé!

Óra	Tantárgy	Az órán használt könyv
1.	Irodalomelmélet	
2.	Irodalom	
3.	Történelem	
4.	Biológia	
5.	Kémia	
6.	Filozófia	

3. Igazak vagy hamisak a következő állítások? Az igaz állításokat jelöld „I”, a hamis állításokat „H” betűvel! A hamis állításokat tedd igazgá! Írd le őket újra!

A több száz méterrel London alatt lévő Gringotts a muglik bankja.

A Mágiaügyi Minisztérium feladata titokban tartani a muglik előtt, hogy élnek boszorkák és varázslók szerte az országban.

Dumbledore a Mágiaügyi Minisztérium miniszterelnöke.

Harry az Uklopsz Bagolyszalonban találkozik Mógus professzorral, aki a sötét varázslatok kivédését tanítja.

Az Ollivander-varázspálca választja a varázslót, nem fordítva.

A fenti állításokat figyelmes elolvasása és kijavítása után írd legalább két olyan intézményt, amelynek működése döntően alakítja egy ország életét!

---

4. Az Abszol út

„Az a téglá, amelyikhez hozzáért, megremegett, közepe megrándult. Apró lyuk jelent meg rajta, mely egyre nőtt, és pillanatokon belül akkorára tágult, hogy Hagrid is könnyűszerrel átsétálhatott rajta. Az átjáró egy kanyargós, macskaköves utcára vezetett.”

Ez volt az Abszol út.

Abban a szerencsés helyzetben vagy, hogy az Abszol úton nyithatod meg öt legújabb üzletet. Gondold végig, mit fogsz ott értékesíteni! Mely számok tartoznak az egyes betűkhöz?

- A) Óra, ékszer
- B) Antikvárium
- C) Hentesüzlet
- D) Háztartási bolt
- E) Ruházati bolt

1. seprű
2. talár
3. teleszkóp
4. denevérléppel, angolnaszemmel töltött hordók
5. varázsige gyűjtemény
6. lúdtollak, pergamentekercsek
7. bájitalos üvegek
8. holdgömbök

A: _____

B: _____

C: _____

D: _____

E: _____

5. Barchoba

Írd a meghatározások után, kire vagy mire gondoltam!

- a) „Meg kell nézni, milyen kép van benne. Mindegyikben van egy kártya, olyan, amit gyűjteni lehet. Híres varázslók és boszorkányok képeivel.” _____
- b) „Harry talált pirítós ízűt, kókuszosot, babfőzelékeset, epreset, körriset, fűűzűt, kávésat és szardíniásat, sőt meg mert csipegetni egy gyanús, szürke...amiről kiderült, hogy fekete-bors ízű.” _____
- c) „Hallottam a családjáról – bólintott komoran Ron. Az elsők között tértek vissza hozzánk, miután Tudodki eltűnt. Azt állították, hogy Tudodki megbabonázta őket, de apám szerint ez nem igaz.” _____
- d) „A szűk ösvény egy nagy, fekete tónál ért véget. A tó túlsó partján szikla állt, s annak a csúcán ott büszkélkedhetett egy hatalmas, szántornyú kastély. Ablakai csak úgy szikráztak a csillagok fényében.” _____
- e) Bájitalkeverést tanít, Jól ismeri a feketemágiát. _____
- f) „...papírkosarat dobott a nebulók fejére, kihúzta a szőnyeget a lábuk alól, krétadarakokkal dobálta őket...” Csak a Véres Báró tudja megzabolázni. _____
- g) Az iskola gondnoka. Macskája Mrs Norris. _____
- h) „Nem mutat se többet, se mást, mint szívünk legmélyének leghőbb vágját.” _____

i) „Az alkímia ősi tudománya kutatja. Mindenféle fémeket vegytiszta arannyá változtat, és általa nyerhető az életelixír nevű folyadék is, amely halhatatlanságot biztosít fogyasztójának. Nicolas Flamel birtokában van.” _____

Reflektálás

Jóslás: Miért beszélő név a Teszlek Süveg?

1. Melyik ház lakóit illetnéd a következő jellemzőkkel? Rendezd az alábbi kifejezéseket a megfelelő helyre!

békétűrő, elfogulatlan, dörzsölt, merész, rafinált, hősies, furfangos, rókalelkű, nyugodt, engedékeny, okos

A beosztási ceremónia

1. Ha vakmerő vagy s hősi lelkű,

Házaad Griffendél.

Oda csak az kerül, ki

Semmitől se fél. _____

2. Hugarbugnak nyájjas népe

békés, igazságos.

Oda méz, ha türelmes vagy

Jámbor – ez világos. _____

3. A bölcs, öreg Hollóhátban

éles elmék várnak.

Kiknek a tanulás kaland,

oda azok járnak. _____

4. Hogyha agyafűrt s ravasz vagy,

Ne is tekints másra:

A Mardekár való neked.

Ott lehetsz sok társra. _____

5. Készíts jellemterképet saját magadról! Te melyik házba kerülhetnél?

6. Szétválasztanád iskolád összes tanulóját tulajdonságai és képességei alapján külön osztályokba? Mik lehetnek ennek az előnyei és a hátrányai?

„Vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!”

*Gondolatok egy évforduló kapcsán egy matematikatanárról
és szellemi hagyatékáról*

BONIFERT DOMONKOSNÉ

bonine@jgypk.u-szeged.hu

Szegedi Tudományegyetem, Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, ny. főiskolai docens

Méltán lehetünk és vagyunk is büszkék azokra a régvolt műhelyekre, melyekben sok-sok évtizeden át, megszervolt rangos iskolanemzetünk számára, kiváló tanárok sokaságát képezték. Ilyen volt a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola is, ahol

DR. BONIFERT DOMONKOS

1960-tól kiváló oktatóitól tanult szakmát és emberséget, s kiknek később, 1971-től a Matematika Tanszéken kollégája lett.

Itt igyekezett továbbadni tanítványainak a szakmán túl azt az üzenetet, melyet tanáraitól örökölt:

„Életed legfontosabb pillanata a jelen pillanat, legfontosabb embere, akivel most kell leülnöd beszélgetni, legfontosabb tette pedig a szeretet.”

Talán ennek köszönhető az a tisztelet és szeretet, mellyel hajdan volt tanítványai a mai napig emlékeznek rá. Akiknek sikeresen bebizonyította, hogy a *„ 2×2 mindig 4, sem nem egy kicsivel több, sem nem kevesebb, mert, ha innen nézzük, más, vagy ha onnan nézzük, akkor megint más.”* A *„ 2×2 igazsága”* Bonifert Domonkos egész életének alapvető imperatívusza volt, melyet tanítványai hamar felismertek, ezért mércévé, példaképpé váltott.

Nevét ma, a volt tanítványok, a sok száz matematikatanár tiszteletéből adódóan többek között alapítvány, egy szegedi általános iskola, egy nemzetközi matematikaverseny, szakkönyvek, zeneművek is őrzik.

A szegedi Bonifert Domonkos Általános Iskola

A Bonifert Domonkos Matematika Tagozatos Általános Iskola névadója alkalmából tanítványai többek között így emlékeztek rá:

- „Szerettük kifogástalan szakmai felkészültségét és tudását, széles látókörét, műveltségét, empátiáját, intellektuális humorát, karizmatikus egyéniségét.”
- „Megtanultam tőle a perceptív változatosság elvét, elérve azt, hogy több aspektusból is tudok látni, és nem csak nézni dolgokat.”
- „Megtanultuk, hogy az értelemhez az érzelmek mutatják az utat, s az érzelmekhez az értelem alázatával is lehet közeledni.”
- „Megtanultam, hogy a racionális sem triviálisabb, mint az irracionális.”

- „Megmutatta, hogy a matematikatanítás módszertana sokkal szorosabb kapcsolatban áll a matematikatudománnyal, mint ahogy azt a pedagógia általában kezeli.”
- „Vallotta, hogy a tanár legnagyobb felelőssége, hogy észrevegye tanítványában az értékeket.”
- „Megkaptuk tőle a tanári hivatás lényegét is meghatározó illyési üzenetet:

*„Dolgozom: küzdve alakítom
nemcsak magamat, aminő még lehetek,
akinek jövőjét az »ihlet óráin« gyanítom:
formálom azt is, amivé ti
válhattok – azt munkálom én ki:
azt próbálom létre idézni,
azt a lényt, ki még csak agyag bennetek
s halvány akarat, . . .”*

Bonifert Domonkos 2002-ben bekövetkezett halálát követően a családja úgy határozott, hogy nevével fémjelzett alapítványt hoz létre, melynek segítségével támogatni kívánják azt a tehetséggondozó munkát matematikából, amit életében ő évtizedeken át folytattott.

Így 2002 szeptemberében bejegyzésre került az egykori alma mater székhelyével (Pk. 60. 135/2002 számon) a Bonifert Domonkos Alapítvány, melynek ekkor megfogalmazott célja többek között a tehetséges tanulók matematikai tanulmányainak támogatása, matematikai versenyek szervezése és finanszírozása, autentikus módszertani kiadványok megjelenítése, valamint a matematika szakos tanító- és tanárképzés patronálása.

Az alapítvány 2003-ban társult a Csongrád Megyei Matematika-, Fizikatanárok Szegedi Alkotóműhelyéhez, valamint az Ifjú Tehetségekért Jövők Érdekében Egyesülethez, hogy az egyre nehezebb anyagi helyzetben kölcsönösen támogassák egymást, hogy ne lehessen akadály a általános iskolás tanulók tehetséggondozásának, versenyeztetésének.

A Bonifert-tanítványok – s immár a hozzájuk csatlakozó fiatal kollégák sokasága – rendkívüli lelkesedéssel és szakmaszeretettel végzik mind a mai napig ezt a nemes munkát, melyre értékeid vált világunkban egyre nagyobb szükség van.

Az alapítványhoz 2008-tól társult a Juhász Gyula Alapítvány, így megadatott a lehetőség, hogy a matematika mellett az anyanyelvi oktatást és nevelést is segítsük itthon és határainkon túl egyaránt.

Az alapítvány néhány tipikus tevékenysége, melyeket évről évre folyamatosan végez:

- Bonifert Domonkos Nemzetközi Matematikaverseny szervezése és lebonyolítása.
- Matematika témájú publikációknak hazai és külföldi folyóiratokban való megjelentetésének anyagi támogatása.
- Matematika szakos hallgatók díjazása a legjobb matematika-szakdolgozatok, OTDK-dolgozatok vonatkozásában.
- Tanító szakos hallgatók matematika oktatását segítő, házi jegyzetek kiadása.
- Tehetséggondozó tanárok díjazása.
- Hazai és határainkon túli magyar diákok matematikai tehetséggondozó táborokba történő befizetése, e táborok fenntartásának anyagi segítése.
- Határainkon túli magyar iskolák számára könyvadományok gyűjtése és célba juttatása.

- A SZTE-en tanuló, határainkon túli diákok anyagi támogatása.
- Szabadkai Matematikaversenyeknek könyvadományokkal történő támogatása.
- Kárpát-medencei Implom József Középiskolai Helyesírási Verseny rendszeres anyagi segítése.
- A Baka István-verseny támogatása.
- Fiatalkorúak büntető intézetében lakó, érettségire készülő tanulók matematikakorrepetálása.

A volt tanítványokból, s az ő diákjaikból verbuválódott népes csapat munkáját összefogó és szervező két kolléga, Juhász Nándor és Udvarhelyi Csaba évről évre, lelkes és kitartó munkával bizonyítja, hogy a válságokban bővelkedő világunkban legfontosabb megújuló energiaforrásunk a gyermeki tehetség, tehát ennek gondozása elsőrendű kötelességünk.

A Bonifert Domonkos Nemzetközi Matematikaverseny

A verseny a 2013/2014-es tanévben a tizedik fordulójához érkezett. A versenyen, mely éves szinten négy, levelezős fordulóból és az ezt követő döntőből áll, 3. osztályosoktól 8. osztályos tanulókig vehetnek részt. Felhívásainkat és korosztályokra adresszált feladat-sorainkat az interneten tesszük közzé. Legnagyobb örömünkre a versenyzők száma egyre növekszik, ma már éves szinten, 700-800 diákkal dolgozunk együtt, akiknek mintegy a fele határainkon túli magyar iskolák tanulója.

Didaktikai szempontból versenyünk egyik fő pozitívuma, hogy a beküldött feladat-sorok megoldásait kijavítjuk, értékeljük, s visszajuttatjuk a készítőjéhez, hogy mind a pozitív, mind a negatív megjegyzéseinkből okuljon. Ezt a visszacsatolást a diákok és tanáraik igen értékelik. A döntőre az év során legmagasabb pontszámot összegyűjtött 200-300 tanulót hívjuk be, akik zárthelyi körülmények között dolgoznak, bizonyítva matematikai felkészültségüket, ötletgazdagságukat, e tantárgy iránti elhivatottságukat.

Az évfolyamonként legmagasabb pontszámot gyűjtött 5-6 tanuló könyv- és tárgyjutalomban részesül, melyet az ünnepélyes díjkiosztón személyesen vehetnek át. Bizony igen megerősít bennünket, amikor ezeken az alkalmakon a sok száz kilométerről is ide zárán-dokolt szülőkkal, tanárokkal, s nem utolsó sorban kisdíákokkal személyesen találkozhatunk.

A 2010-es ünnepélyes díjkiosztó néhány, ötödik osztályos résztvevője

Mint említettük, az idei tanévben a tizedek fordulót rendezzük meg. Ez ad alkalmat arra, hogy feladatsorainkat közzétegyük, hogy kollégáink, tanítványaink minél többen hasznosíthassák.

A tíz év alatt összegyűlt 1200 feladatot és megoldásaikat, háromkötetes gyűjtemény formájában kívánjuk megjelentetni. A három kötetben, a matematika fejezetei szerint rendezve, korosztályok szerint csoportosítva közöljük feladatainkat. A 3–4. osztályosoknak szántak az 1. kötetben, az 5–6. osztályosoké a 2. kötetben, a 7–8. osztályosoké a 3. kötetben szerepelnek. Mivel több olyan feladatunk van, melyekhez a tanulók különböző helyes megoldásokat társítottak, szándékaink szerint ezeket mind szerepeltetjük. A kötetek megjelentetésében és terjesztésében segítségünkre van a Módszertani Közlemények folyóirat, mely munka felvállalásáért ez úton is hálás köszönetet mondunk.

Azt mondja a Szentírás: „Aki magot ad a magvetőknek, dúsan árasztja jósága magvait.” Hiszünk benne, hogy Bonifert Domonkos nyomdokain haladva gazdag termésre számíthatunk.

Kedves Kollégák! Kedves Szerzőink!

A *Módszertani Közlemények* és a *Methodus.hu* szerkesztősége az SZTE JGYPK támogatásával szoros együttműködésben dolgozik. Az Önök szakmai munkáját szeretnénk támogatni azzal is, hogy a *Módszertani Közlemények* szerkesztőségébe beküldött és közölt cikkek rövid átfutási idővel a *Methodus.hu*-n is olvashatók lesznek.

A közlemények szűkös terjedelme és a szakmai minősítési eljárásunk nem teszik lehetővé, hogy minden beküldött cikket megjelentessünk nyomtatott formában. A nyomtatott változatban nem megjelentetett cikkeket a közlemények szerkesztősége rendelkezésére bocsátja a *Methodus.hu* szerkesztőségének, hiszen a honlapon szélesebb tartalmi és terjedelmi lehetőségünk van írásaik közzétételére. Amennyiben nem járulnak hozzá, hogy a közleményekbe beküldött, de ott nem közölt írásaikat a *Methodus.hu* szerkesztőségéhez továbbítsuk, kérjük, jelezzék ezt nekünk a kísérőlevelükben!

A közleményekben megjelent tanulmányok minőségi színvonalának biztosítása érdekében a szerkesztőségbe érkezett munkák véleményezésére szakértő lektorokat kérünk föl. Ezzel nemcsak a lap tudományos színvonalának, szerzőink referáltságának a növekedését szeretnénk erősíteni, hanem segíteni kívánjuk az Önök további munkáját, szakmai tevékenységét és kapcsolatait is. A beküldött írásokhoz, kérjük, írjanak egy rövid, angol nyelvű összefoglalót is. Kérjük, hogy tanulmányaikban kövessék a hivatkozási rendszerünk formai szabványát: http://www.jgypk.u-szeged.hu/methodus/?page_id=29.

A *Módszertani Közlemények* 2013-tól évi négy számmal jelenik meg. A lap éves előfizetése 2400 Ft, egy szám 600 Ft-ba kerül.

Kérjük, hogy a közleményekbe szánt írásaikat a következő emailcímmre küldjék: modszertan@jgypk.u-szeged.hu.

A szerkesztőség címe: 6725 Szeged, Hattyas sor 10.

Telefonszám: 06-62-546-346.

A szerkesztők

Kiadja a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kara

A kiadásért felel: *dr. Marsi István*

Kiadóhivatal: 6725 Szeged, Hattyas sor 10. Telefon: 62/546-346

Szerkesztőség: 6725 Szeged, Hattyas sor 10.

E-mail cím: modszertan@jgypk.u-szeged.hu

Web cím: www.jgypk.u-szeged.hu/modszertan

Online változat: www.methodus.hu

Évente 4 alkalommal jelenik meg. Évi előfizetés díja: 2400 Ft.

A címlapot tervezte: *Fischer Ernő* terve alapján *Annus Gábor*

Megjelent: 700 példányban

A lapot nyomja: E-press Nyomdaipari Kft. Szeged, Kossuth Lajos sgt. 72/B

Felelős vezető: Engi Gábor

Tantárgymódszertan

Gyógypedagógia

Pedagógia történet

Napközi

Szemle

Ünnepi műsorok

Videók

Kitekintő

Hasznos hoimik

methodus.hu archívum

Keresés

Kenesei Éva: Tanító szakos hallgatók gyakorlata az oktató szemével

A felsőfokú tanítóképzésben mindig kiemelt helyet foglalt el a hallgatók szakmai gyakorlata. Általánosságban elmondható, hogy a képzés elméleti ismeretei előkészítik a gyakorlatokat, amelyekre a gyakorlóiskolában és a külső gyakorlóhelyeken kerül sor. A képzés minden egyes tantárgyánál számolni kell a hallgatók előzetes tanulmányaival, ismereteivel, ezért egy kérdőíves felmérés keretében feltérképeztem...

>>>

[1](#) [2](#) [3](#) [4](#) [5](#) [6](#) [7](#) [8](#)

TANTÁRGYMÓDSZERTAN

Papp Szilvia Anikó: Élménypedagógia

2013. szeptember 2. - methodus.hu

Az élménypedagógia szemléletéből kiinduló pedagógiai gyakorlat olyan tanítási módszereket, tanulásszervezési módokat részesít előnyben és helyez a tanítás-tanulási folyamat fókuszába, amelyekben a közösen

megélt és értelmezett tapasztalat nyújt fejlődési lehetőséget a gyermekek számára. Az élménypedagógiai foglalkozáson a gyerekek aktivitása van középpontban. Tevékenységek,

ALSÓ TAGOZAT

Páiné Szilvi Henrietta: A család (olvasásóra)

2013. szeptember 18. - methodus.hu

Tantárgy: Olvasásóra Témakör: Együtt lenni jó Tananyag: Móra Ferenc: A család Az óra típusa: Új ismeretét közlő óra Oktatási célok: Az új történet megismerése. Szövegértés fejlesztése. Annak megállapítása, hogy sokféleképpen megnyilvánulhat a testvéri szeretet. Az órához kapcsolódó kompetenciafejlesztési feladatok: a. Anyanyelvi kompetenciák: Szövegértés fejlesztése az elbeszélés alapján. Szóbeli és

ELINDULT A METHODUS.HU

A Módszertani Közlemények online változata naprakész, gyakorlati szempontú anyagokkal igyekszik segíteni a pedagógusok oktató-nevelő munkáját, beleértve a speciális (fejlesztő és tehetséggondozó) igényeket is. Oldalunk azzal a céllal indult, hogy olyan könnyen elérhető, tanítási, tanulási metodikával foglalkozó online felületet biztosítson a pedagógusok számára, ahonnan megismerhetik a modern, hatékony tanítási módszereket, illetve ötleteket tudnak meríteni mindennapi munkájukhoz.

Honlapunk a Módszertani Közlemények társoldalaként is működik. A közleményekben megjelent cikkek rövid átfutási idővel nálunk is olvashatók.